

SLOVENE

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljen na dom
mesečno " 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu " 40

Cene inseratom:
Enostopna politna vrsta mali
oglas po Din. 1-50 in Din. 2-
veliki oglasi nad 45 mm vi-
šine po Din. 2 50, poslana itd.
po Din. 4-
Pri večjem naročilu popust.
Izba za vsak dan izvzemši
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne aran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj 24.797.

Udarec v vodo.

Sedanja samoradikalna vlada čezdalje bolj razodeva svojo popolno politično amoralnost. Na Balkanu so sicer od nekdanj marsičesa navajeni, toda sedanji režim v Belgradu nima po vsej priliki tudi na Balkanu sebi enakega. To se vidi v vsej goloti zlasti na obnašanju vlade napram avtonomistični, oziroma federalistični opoziciji.

Ko so si hoteli radikalni zasigurati vlado brez demokratov, so spričo dejstva, da so dobili pri volitvah premalo mandatorov za absolutno večino, sklenili prevarati gospoda Radića, da bi ostal s svojimi 70 poslanci v Zagrebu, obetajoč mu izpremembo režima na Hrvaškem, kar so v Markovem protokolu celo podpisali. Da pa ne bi mogel po odkriti prevari prihrumeti v Belgrad ter radikalno večino treščiti ob tla, so mu z neverifikacijo njegovih mandatorov vrata v parlament pred nosom zaprli.

Ker pa je to prevarantsko postopanje (da se zrazimo po »jugoslovansko«) zbudilo splošno moralno ogorčenje med prečani in je obstoječa politična nasprotstva še bolj poglobila, je vladajoča stranka začela groziti, najprej z amputacijo, potem pa, ko ta grožnja vsled svoje bedastoče ni nikogar ustrašila, z inavguracijo izjemnega stanja na Hrvaškem. Da pa v ničemer ne zaostanejo za metodami bivše mažarske vlade, so v Belgradu sklenili inscenirati še kopijo Friedjungovega procesa, da Hrvatoma pritisnejo na čelo pečat veleizdajstva in pred zunanjim svetom opravičijo ex-lex-stanje na Hrvaškem. Krone vsemu pa naj bi tvorila aretacija Radića.

Radikalni minister za pravosodje je formuliral proti Radiću obtožnico, ki ga dolži davnej znanih in objavljenih stvari, katere niso za radikale tvorile nikake zapreke, da ne bi se aprila meseca z Radićem pogajali o sporazumu. Obtožba zaradi razhajanja kraljice pa se je sploh razblinila in nič, ker se je izkazalo, da Radić niti omenil ni kraljice. Ko je imel parlament o izročitvi Radića sklepati, pa je vlada celo zadvo z dnevn. reda odstavila in s tem dokazala, da zasleduje z njo zgolj strankarske namene. Režim hoče držati zoper Radića v rokah orožja, da ga z njim zadene, ako bi vztrajal v svoji trdovratnosti, kadar bi ga radikalni zopet rabili. Ljudje, ki na tak način pojmujejo zakon in pravico, so pač moralni tipi čisto posebne vrste.

Ker pa tiste obtožbe o rovarskih govorih Radića proti državi posebno ne držijo, skušajo zdaj moči zaplesti v volunsko afero, koje junaki so razni verižniki, avanturisti in dame slabega vedenja, ki so opravljali vojaško špionažo in kontrašpionažo, kakor je to v vseh državah navada in kar nima čisto nobenega političnega ozadja in pomena. Kako je vsesкупaj le infamna in obenem groba spletkarstva laži in sumničenj, dokazujejo obskurni orjunaški in režimski listi, ki skušajo v to nečedno zadevo celo zaplesti orlovsko organizacijo. Stvar je bila tako neumno inscenirana, da danes oficijelni režim. listi sami demontirajo senzacionalne podlosti »Preporoda«, ki jih je s tako slastjo ponatiskoval »Slovenski Narod«.

In ker hočejo imeti radikalni vedno dve železi v ognju, razglašajo sedaj, da je gospod Pašić v seji radikalnega kluba izjavil, da sicer »stoji popolnoma na stališču vidovdanske ustave, da je pa vedno pripravljen to ustavo, če se njena izvedba v praktičnem življenju ne izkaže, potem bratskega dogovora na legalen način izpremeniti«.

Odkod zopet ta sprememba? Odtod, ker je radikalna vlada, ki je zadnje čase sprejemala najrazličnejše politike in »politike« iz Hrvatske in Slovenije, od obskurne gladijarije do Hribarja, prišla do žalostnega sklepa, da opozicije tudi s temi sredstvi ne bo zlomila in da je volja hrvatskega in slovenskega naroda prekreпка, da bi se dala razklati potom takih političnih pseb, kakor sta gorimenovana dva gospoda.

Na tak način rešuje vlada Nikole Pašića najresnejše državne probleme: s prevaro, grožnjami in intrigami. Vidi se čezdalje bolj jasno, da je bilo celo dobro, da se s takimi ljudmi, kakor so ožji pristaši Pašićevi, ni posrečil sporazum, kajti držali bi

ga itak ne bili, ampak bi ga bili prej ali slej kršili. Tako pa je prišlo na dan, kakšne sorte so ti ljudje, ko še ni prepozno. Odslej bodo Hrvati in Slovenci vedeli, komu se sme zaupati in komu ne. Radikalna stranka bo morala prestatiti veliko notranjo krizo in se moralno korenito izčistiti, preden se bo moglo z njo razpravljati. Režim-

ski reptili à la »Slovenski Narod« priporočajo opoziciji, da naj izvrši v sebi preobrat »v smeri k državi«, kar pomeni toliko kakor »v smeri k režimu«. Tega pa opozicija ravno radi svojega vseskozi državljanskega mišljenja ne bo storila. V smeri k državi se ima preorientirati — režim, ki je danes največji sovražnik in rušilec države.

Sijajen uspeh Orlov v Parizu.

Pariz, 24. julija. (Izv.) Mednarodne tekme za prvenstvo posameznikov se je udeležilo dvesto tekmovalcev. Med zmagovalci je Orel H v a l e dosegel drugo mesto,

Kermavner, ki se je pri skoku ranil na nogi, pa sedmo mesto. Pri tekmovalstvu vrst je jugoslovanska orlovska vrsta dosegla tretje mesto.

Nov preokret glede Radića.

VISOKI FAKTORJI ZAHTEVAJO NJEGOVO IZROČITEV.

Belgrad, 24. julija. (Izv.) Danes je radikalni klub imel več konferenc, na katerih se je razpravljalo, ali naj se Radić izroči sdoišču ali ne. Večina kluba je bila proti izročitvi iz razlogov notranje in zunanje politike. Nato se je definitivno sklenilo, da se Radić ne izroči. Zvečer pa je ne-

nadoma nastopil nagli probrat in je vlada sklenila, da se poročilo imunitetnega odbora postavi na dnevni red jutrišnje seje narodne skupščine. Ta nagla izprememba je, kakor se v političnih progih splošno govori, posledica brzoglavke, ki jo je vlada danes dobila od višje strani.

Burna debata o uradniškem zakonu.

DR. HOHNJEC PODA IZJAVO JUGOSLOVANSKEGA KLUBA. — NESOCIALNO STALIŠČE VLADE PROTI DUHOVNISTVU. — URADNIŠKI ZAKON SPREJET. — VOLITVE V GLAVNO KONTROLO.

Belgrad, 24. (Izv.) V vseh političnih krogih se je pričakovala današnja seja narodne skupščine z največjim zanimanjem. Po običajnih formalnostih je poročevalec Kojić prebral poročilo zakonodajnega odbora o uradniškem zakonu. Za njim je podal izjavo v imenu demokratov g. Ljuba Davidović, nakar so vsi demokrati zapustili skupščinsko dvorano.

Nato je dr. Hohnjec izjavil: V imenu Jugoslovanskega kluba izjavljam: Predloženi zakon o uradnikih odklanjam, ker je proti interesu ljudstva, države in uradništva. Uradnik mora kot vršilec dolžnosti in javnih poslov najprej služiti interesom ljudstva v oni pokrajini, kjer vrši izročene mu posle. Ljudstvo je država, to je temeljno načelo modernega demokratskega naziranja. Država je radi ljudstva, a radi ljudstva in za ljudstvo so tudi državni uradniki. Radi tega je solidna, na pravični podlagi o državni oblasti orientirana znanost za to, da mora ljudstvo imeti prvo besedo pri nastavljanju uradništva in pri tem, kako vrši svoje posle. Sv. Tomaž Akvinski je imel pred očmi državo, v kateri bi morali biti vsi uradniki izvoljeni od ljudstva na podlagi moralnih in duševnih sposobnosti. In res se v resnično demokratskih državah v Švici in Ameriki uradniki volijo od ljudstva. V predloženem uradniškem zakonu naše države o tem ni niti sledu. Naša država je vedno daleč od prave demokracije. Uradnike nastavlja ministri, ljudstvo pa pri tem nima ničesar govoriti, edina njegova pravica in dolžnost — je, da plačuje uradnike in se mu pokori. Po tem država ni ljudstvo, ampak uradniki oziroma ministri in stranka, ki krmarijo državo. Koliko je v tem nevarnosti za državo in narodno edinstvo, je jasno in ni treba dokazovati. Naše mišljenje je, da državna uprava, pa zanikava odgovornost uradništva nasproti pokrajini in ljudstvu, med katerim uradniki služijo, ni v skladu z interesi države.

Decentralizacija uprave je conditio sine qua non za obstanek in prosperiteto države in ljudstva. Avtonomija je edino jamstvo za pravo funkcioniranje državne uprave, za red v državi in zadovoljnost državljanov. Centralizem tega jamstva ne more dati, ker je po svojem bistvu absolutističen in ker ustvarja državi in ljudstvu škodljivi birokratizem. Uradništvo tvori stan s posebnimi pravicami in dolžnostmi, stan, ki je za splošno blagostanje velike važnosti. Ta stan ne sme degenerirati v kasto, ki bi se ločila od ljudstva, hotela vse absolutistično urediti in se pretvoriti v mehanizem, ki bi pritiskal vse javno življenje ter ga birokratiziral. To bi bilo uradništvo, ki bi se smatralo za kot

sredstvo za dosego cilja, nego kot cilj samega sebe.

Taki pojavi se vedno bolj čisto na polju državnega absolutizma in strankarstva. Država postaja stranka. Uradnik, nastavljen od stranke, dela v prvi vrsti za stranko in misli, da dela za državo. Predloženi zakonski načrt, ki je izšel iz absolutistične ideje, na protuje interesom časti in dobrobiti uradništva.

Ta zakon degradira uradništvo do vloge slepega in absolutno poslušnega orodja vlade in stranke, ki ima vladu v rokah. Od prvega do zadnjega poglavja uradniškega zakona je naglašena ta tendenca in se vleče skozi ves zakon kot črna nit. Takoj v prvem poglavju, točka 7, člen 4. se dviga proti uradnikom, ki bi imeli pogum, da drugače mislijo kot centralistično-kapitalistični oblastniki, kot zmaj črno poglavje drakonske naredbe, da državni uradnik ne more postati oseba, ki izpoveduje načela protipravne državne oblike in protipravnega državnega reda. Koliko uradnikov bo lahko padlo v žrelo temu zmaju kot žrtve sumničenja, denunciacij, laži in klevet! Ta preteča nit se vleče v zakonu dalje, dokler ni odborova večina v členu 234. obesila nad uradniki Damoklejevega meča z novo naredbo, ki se glasi: Državni uslužbenec — razven članov državnega sveta, kasacijskega sodišča, glavne kontrole, sodnikov in učiteljev — bo užival stalnost čez tri leta od dneva objave tega zakona. — Torej Damoklejev meč negotovosti in brezupa bo visel tri leta nad glavami vseh uradnikov, ki bodo z objavo zakona stavljeni na razpoloženje ali bolje rečeno vrženi s svojih stalnih mest.

Kako se vladna večina briga za gmotni položaj uradništva, se na prvi pogled prepriča, kdor le malo primerja uradniške plače z oficirskimi. Tu se je odprlo veliko brezdnó, ki ga vlada ni hotela premostiti kljub temu, da se je to od poslancev naše kluba odločno zahtevalo. To brezdnó bo premostila nezadovoljnost uradnikov, ki od svojih zahtev ne bodo popustili.

Zastopniki našega kluba so tem potom opozorili vlado na naravnost sramotne in male plače odnosno podpore duhovnikov. Duhovniki niso uradniki, vendar pa imajo pravo do plače od strani vlade, ker delujejo na duševni in moralni vzgoji ljudstva. Religija in morala sta dva glavna stebra države in njenega razvoja. Vrhutega izvršujejo duhovniki z vodstvom matičnih knjig in drugim delom za državo važne posle, za katere bi država morala trošiti z vzdrževanjem posebnih uradnikov mnogo več, kakor potroši za duhovnike in njihovo celokupno delo. Socialna pravičnost bi zahteva-

la, da se tako važen stan, kot so duhovniki, bolje nagradi. Ali zahteve naših poslancev so naletele na gluha ušesa.

O socialnem mišljenju oblastnikov in njihovih pomočnikov pričajo vse odredbe »pokojuinah«. Da v naši državi obstoje še vedno pokojnine v kronah, in to za tiste, ki so najsiromašnejši in da odobrava večina ni hotela pristati na to, da se pokojnine teh siromakov prevedejo na dinarsko večjico, ko je vendar krona že povsod izločena, to je za socialno mišljenje odločujočih činiteljev dovolj drastična ilustracija. Socialni cilji, ki jih zastopa novi uradniški zakon, so jasno dokumentirani v členu 239., ki je bil od odborove večine spremljen z novo redukcijo, po kateri bodo doslej upokojeni uradniki dobivali dosedanje pokojnine, enako tudi uradniki, ki bodo upokojeni tekom treh let po objavi tega zakona, izvzemši tiste, ki bodo dosegli postavno število službenih let ali starosti, ali pa ki so postali nesposobni za službo, ako jim bo ministrski svet priznal pokojnino po novem zakonu. Iz teh in drugih razlogov bo naš klub, ki je proti temu zakonskemu predlogu vodil ostro borbo v odseku in zakonodajnemu odboru

glasoval proti temu zakonu.

Izjava dr. Hohnjeca je izzvala med vsemi poslanci veliko pozornost.

Nato je govoril minister Marko Trifković, ki se je ozrl na vse podane izjave ter med drugim dejal: Nad tri leta se je delalo na zakonu, ki je danes na dnevnem redu. Pretekla so tri leta, ko se je končno posrečilo, da se more rešiti ta zelo važni zakon. Vsi veste, da so pri izdelavi tega zakona sodelovali poleg radikalov tudi demokrati in samostojni. Glavne temeljne odredbe tega zakona so rezultat iz četvero strank obstoječe koalicijske vlade. Vendar je celokupna opozicija zapustila narodno skupščino, da ne pomaga, marveč prepreči glasovanje o tem zakonu. Rekel sem celokupna opozicija, a pardon, vidim tu tudi g. Puclja, ki je ostal, ker je tudi njegova stranka sodelovala pri izdelavi tega zakona. — Nato je minister hvalil odredbe zakona.

Nato se je prešlo na glasovanje. Za zakon je glasovalo 121 poslancev, proti pa 21. Za zakon so glasovali radikalni, džemijetovci in Nemci, proti pa Jugoslovanski klub.

Nato se je vršila volitev članov glavne kontrole. Izvoljenih je 7 članov in predsednik. Od Slovencev je izvoljen Hilarij Vopivec, ki je dobil največ glasov (143).

Na vrsto je prišel zakon o toči. Ko je bilo prebrano poročilo sekcije, sta posl. Vojislav Lazić in Jožef Gostinčar prebrala svoje oddvojeno mišljenje, nakar je bila seja zaključena in prihodnja odrejena za 4. uro popoldne.

Na popoldanski seji je poslanec Josip Gostinčar obrazložil oddvojeno mišljenje »Jugoslovanskega kluba« glede na zakonski načrt o pomoči poškodovancem po toči in spričo nedostatkosti od vlade predlaganih kreditov zahteval, da se ti krediti zvišajo ter ljudstvu, ki je od toče silno trpelo, nemudoma pomaga. Tej zahtevi se je pridružil poslanec Žebot, ki je zahteval, da se odpisalo poškodovancem davki. Večina je ostala napram tem zahtevam gluha in je bil pri glasovanju zakonski načrt vlade v načelu sprejet s 139 glasovi proti 19.

Bodoča seja, ki bo zadnja v tem zasedanju, je sklicana za jutri. Dnevni red je: 1. specialna debata o zakonu glede pomoči poškodovancem po toči; 2. Poročilo imunitetnega odbora o izročitvi nekaterih poslancev sodišču, med njimi Radića.

Sokrivda demokratov na ogoljufanju uradnikov.

Belgrad, 24. julija. (Izv.) Uradniški zakon, kakor ga je danes sprejela narodna skupščina, pomenja polom vseh uradniških teženj po izboljšanju svojega pravnega in gmotnega položaja ter prevaro vseh njihovih upravičenih nad in zahtev. Spričo eksodusu demokratskih poslancev pri tej priliki je treba ugotoviti sledeče: Uradniški zakon je izdelala že demokratsko-radikalna koalicija. Referent o tem zakonskem načrtu je bil takrat demokrat profesor Reiser.

Ta ni hotel v zakonodajnem odboru sprejeti nobene izpremembe, ki jo je predlagala opozicija, predvsem poslanci Jugoslovanskega kluba, dasi so radikali takrat kazali več dobre volje nego danes, da se zadovolji upravičenim zahtevam uradnikov. Demokrati so takrat zagovarjali najbolj reakcionarne določbe tega zakona, ki so danes bile od radikalne večine sprejete. Vsled vladne krize so se razprave o zakonu prekinile, dokler ni nova samoradikalna vlada zakonodajnemu odboru predložila stari, od demokratov in radikalov skupno izdelani in predloženi zakon. Zato nosijo odgovornost za danes sprejeti reakcionarni zakon demokrati v isti meri kakor radikali. Tako eni kakor drugi so pokazali, da jim ni nikoli bilo in jim tudi danes ni do tega, da bi se položaj uradništva resnično izboljšal, nego samo zato, da uradništvo izrabljajo v svoje strankarske namene.

Vsled tega je vedenje demokratov na današnji seji narodne skupščine bilo zelo nespretno. Ker so namreč svoj čas, ko so bili sami v vladni koaliciji z radikali, vnesli v uradniški zakon najbolj reakcionarne določbe, niso mogli danes odkrito in energično proti zakonu nastopiti in so zato izbrali sredstvo, da iz dvorane pobegeto.

To so storili iz dveh razlogov: 1. Hoteli so same sebe rešiti neprijetnega položaja, da bi morali glasovati proti zakonu, katerega so sami izdelali. 2. Hoteli so s svojim eksodusom radikalom dokazati, da brez njih ni kvoruma in je brez njih nemogoče vladati. Toda to se jim ni posrečilo, ker so radikali zbrali vse svoje in pa džemijetove, ter Nemce in tako imeli sami kvorum, da so mogli zakon izglasovati.

Razprava o železničarski pragmatiki.

Belgrad, 24. julija. (Izv.) V sekciji za železničarsko pragmatiko je večina sprejela V. poglavje o napredovanju v službi in pokojninah. Ker je ministrstvo glede tega nenadoma predložilo popolnoma novo stilizacijo, je poslanec Kremžar proti temu protestiral, izjavil, da tega ne vzame na znanje ter da bo v zakonodajnem odboru predložil svoje posebne predloge. Popoldne se je razpravljalo o prehodnih naredbah. Poslanec Kremžar je zahteval, da se vsaj zdaj zagotovi, da se pisarniški uslužbenci sprejmejo v I. kategorijo uradnikov. Minister je odgovoril, da je kategorizacija v zakonu odpadla in da je prepuščena ministru samemu, ki bo predloge posl. Kremžarja glede tega vzel v poštev. Nato je to poglavje bilo od večine sprejeto v novi stilizaciji.

Nova krivica, storjena železničarjem.

Belgrad, 23. (Izv.) Danes sta poslanca Kremžar in Gostinčar pri ministru za promet protestirala proti postopanju zastopnikov ministrstva v upravnem svetu Južne železnice, ker se je na njuno inicijativo odredilo, da se železničarjem nadurno delo ne izplača in da ne sme nihče izven ture napredovati. Poslanec Gostinčar bo v tej zadevi v skupščini vložil tudi interpelacijo.

Jugoslovanski klub za trboveljske rudarje.

Belgrad, 24. julija. (Izv.) Preteklo nedeljo sta intervenirala glede trboveljskih rudarjev pri ravnatelju ministrstva za šume in rude Antuli poslanca Kugovnik in Gostinčar. Zahtevala sta, da se pogajanja ne prekinajo, dokler se ne doseže sporazum. Antula je nato oblastem v Sloveniji naročil, da imajo delati na to, da se štrajk čimprej ugodno kočna. Danes so

se oglasili poslanci Škulj, Kugovnik, Kremžar, Stanovnik in Gostinčar pri ministru za šume in rude in v tej zadevi ponovno energično intervenirali. Minister je izjavil, da je že na intervencijo poslancev Kugovnika in Gostinčarja poslal v Trbovlje dva inspektorja, da proučita položaj in se prizadevata, da pride med rudarji in družbo do sporazuma.

Vehementen napad Radića na belgrajske »pljačkaše«.

Zagreb, 24. julija. (Izv.) Današnji »Slobodni Dom« objavlja članek Stjepana Radića, v katerem Radić opisuje borbo HRSS za hrvatsko ljudstvo izza časov njene ustanovitve še pod Avstro-Ogrsko. Borba HRSS je bila naperjena proti hrvatski gospodi, katero je bilo treba premagati na političnem polju. Belgrajsko gospodo pa je treba potolči v prvi vrsti na socialnem poprišču. Hrvatska gospoda, piše Radić, je pod Mažari bila jako neprijetna, toda nemoralnosti belgrajske gospode ne more nihče nadkriti. Tej velja borba do konca, ki ne more biti drugi, nego da se »beogradski podlaci, pljačkaši in krvnici« strmoglavijo in se jim izvije vsa oblast iz rok. — Splošno prepričanje je, da je nastopila borba na življenje in smrt.

HRSS SE NE UKLONI.

Zagreb, 24. julija. (Izv.) Danes je predsedstvo HRSS imelo sejo. Predsedstvo je pozvalo vse organizacije po deželi, da ostanejo mirne in nadaljujejo svoje delo. Na predsedstvo so dospela poročila krajevnih organizacij, ki pravijo, da je hrvatsko kmetstvo ljudstvo neupogljivo in trdno odločeno vztrajati v borbi za svoje pravice do konca.

»MAKEDONSKA SELJAČKA STRANKA«

Zagreb, 24. julija. (Izv.) Semkaj sta dospela dva predstavitelja makedonske kmetijske stranke, ki sta konferirala z voditelji HRSS. Makedonski kmetje so si po teh vesteh postavili za cilj, da se premoči radikalne stranke v Macedoniji zlomi. Sklenjeno je, da gredo hrvatski seljaki v Macedonijo, da tam organizirajo kmetijsko stranko.

SKROMNE ZAHTEVE MARIBORSKIH RADIKALOV.

Belgrad, 23. (Izv.) Delegati mariborske radikalne stranke pod vodstvom Slanovca so danes nadlegovali Nikolo Pašića in druge voditelje radikalne stranke, da naj jim nakloni vsaj 50.000 Din za organizacijo stranke v mariborski oblasti, vrh tega pa zahtevajo 100.000 Din kot prvi obrok za list in tiskarno. Pašić se še ni odločil, ali naj jim denar da ali ne. Vrh tega zahteva Slanovec, da se morajo pri državnih sekvstrijh, ki nesejo velik dobiček, nastavitvi sami radikali.

Buldwina o položaju.

London, 24. julija. (Izv.) V debati o razorožitvi je izjavil Baldwin, da resnosti položaja ni mogoče pretiravati. Evropa je še vedno oborožen tabor, v katerem je vedno več ljudi pod orožjem kakor ob izbruhu svetovne vojne. Anglija mora dokazati svetu, da resno misli s tem, kar govori. Razorožitev je mogoča le, ako se strnejo vesile. Ni mogoče misliti na to, da bi Francija dala ugoden odgovor prej nego doseže uspehe v reparacijskem vprašanju in glede varstva države. Prvo, kar mora storiti vlada je, da uredi reparacijski problem. Vlada ima resno voljo, da se to tudi izvrši. Mnogi pravijo, da hoče Angleška delati zopet politiko izolacije. Ne sme se pa pozabiti, da z napredkom zrakoplovstva Anglija ne deli več usode otoka, ampak je z usodo Evrope neločljivo združena. Anglija bo še nadalje vse storila, da prinese Evropi mir.

Ameriški predlog o reparacijskem vprašanju.

Pariz, 24. julija. (Izv.) Po obvestilu iz uradnih krogov so Združene države v Ameriki pripravljene rok za izplačilo francoskih dolgov podaljšati za petnajst let, ako se doseže med Francijo in Anglijo sporazum v reparacijskem vprašanju, kar bi imelo za posledico, da bi se tudi izplačilo nemške vojne odškodnine preložilo za petnajst let.

AMERIKA NE PRIZNA SOVJETSKE RUSIJE.

Washington, 24. julija. (Izv.) V pismu na delavskega voditelja Gompersa izjavlja državni podtajnik Hughes, da Amerika ne more priznati sovjetske vlade, dokler vlada v Rusiji duh razdiranja. Tudi če bi se sovjetska vlada v Rusiji ustalila, je Amerika ne more priznati, dokler Rusija ne spoštuje mednarodnih obveznosti.

ANGLIJA IN FRANCIJA.

Pariz, 24. julija. (Izv.) Upajo, da bo angleška vlada prejela francoski odgovor vsaj do 3. avgusta, ker gre tega dne angleški parlament na počitnice.

Pariz, 24. julija. (Izv.) »Petit Parisien« piše, da so francoski in belgijski politični krogi z ozirom na potek diplomatske akcije med Anglijo in Francijo zelo optimistični.

NEMSKA PRINCEZINJA OBDOJENA RADI VELEIZDAJE.

Lipsko, 24. julija. (Izv.) Zaradi veleizdaje je bila obsojena princezinja Marjeta Hohenlohe-Oehringen na 6 mesecev ječe.

PRED RUDARSKO STAVKO V MORAVSKI OSTRAVI.

Moravska Ostrava, 24. julija. (Izv.) — Včeraj dopoldne so se začela pogajanja med lastniki rudnikov in rudarji glede obnovitve kolektivne pogodbe. Lastniki zahtevajo 30 procentno znižanje plač, zastopniki rudarjev pa so izjavili, da na ta pogoj ne pristanejo in so zagrozili s splošnim štrajkom, če se pogajanja do 3. avgusta ne končajo povoljno.

ZA SPLOŠNO RAZOROŽITEV.

London, 24. julija. (Izv.) Macdonald je v spodnji zbornici v imenu delavske stranke zahteval od vlade, naj čim prej začne akcijo za splošno razorožitev. Zbornica je predlog z 286 proti 189 glasovom odklonila.

Iz zunanje politike.

* Popolari in Katoliška narodna zveza. 22. t. m. sta se v Rimu sešla predsednik ljudske stranke posl. Rodino in voditelj nove katoliške nar. zveze posl. Cornaggia, da pretresata možnost spojitve obeh skupin. Po pogovoru je Cornaggia izjavil nasproti časnikarjem, da spojitve ni mogoča, ker hoče ljudska stranka tudi po odstopu don Sturza ostati zvesta turinskemu programu. Katoliška nar. zveza se bo zato približala liberalnim in narodnim strankam ter jih podpirala pod pogojem, da se vpoštevata njen program in nudi jamstvo v cerkveni politiki.

* Gibanje ruskih monahistov, ki so tudi letos pripravljali oboroženi pohod na Rusijo, se je izjavilo. Bilo je preveč pretendentov na carski prestol — Nikolaj Nikolajevič, Aleksander Mihajlovič, Kiril Mihajlovič in Dmitrij Pavlovič — potem pa tudi manjka denarja. General Wrangel je posegel celo k sramotnemu sredstvu, da je začel prodajati založeno blago privatnih oseb, nahajajoče se pod varstvom od njega evakuirane državne hranilnice v Kotoru. Velesile niso dale nobenega fیکا za monarhistične pustolovščine, velika masa

emigrantov pa se tudi ne navdušuje za reakcionarne naklepe ljudi, ki sanjajo samo o tem, kako si bodo priborili nazaj svoja veleposestva in mužika na meh odli. Tako profesor Miljukov v »Prager Presse«.

* Intrige proti mali antanti. Italijanski listi spričo konference na Sinaji ventilirajo idejo o bolgarsko-romunsko-italijanski zvezi, ki bi mogla računati tudi s simpatijami Grčije in mogoče Turčije, in ki bi jo favorizirala Anglija iz nasprotstva do Francije. V tem smislu piše zlasti revija »Echi e commenti«, koje tozadevni članek je zbudil v Bukarešti precej pozornosti. Kakšne vrste je ta pozornost, tega pa žal ne izveemo. — Tudi mažarsko časopisje konferenco na Sinaji komentira po svoje. Ministrski predsednik grof Bethlen je v klubu vladne stranke opozarjal na to, da se Grška in Poljska konference ne udeležite niti mislite k mali antanti pristopiti. Dejal je, da ima Mažarska baš v Poljski svojega najboljšega zaveznika. Končno je izrazil tudi mnenje, da Italija ne bo nikoli dopustila, da bi Jugoslavija dobila protektorat nad Albanijo.

Izraba Save med Krškimi in Brežicami.

Vprašanje narodnega poslanca Antona Sušnika na gospoda ministra za poljedelstvo in vode v Belgradu.

Občina Zagreb namerava zgraditi na Krškem polju pri Skopcih v Sloveniji hidrocentralo. Po projektu, ki ga je vložila zagrebška občina pri pokrajinski upravi v Ljubljani, ima se odpeljati Sava (160 km³ sek.) po cirkla 15 km dolgem betoniranem kanalu od Krškega mimo Mrtvic v Krko pod Krško vasjo. Dne 11. junija t. l. se je začel komisionalni ogled in razlavitveno postopanje in 23. je vodopravna komisija baje že dokončala svoje delo.

Izkoriščanje vodnih sil je gotovo velike važnosti za narodno gospodarstvo, zlasti če je izraba vzorna ter se napravijo dolgi, za plovo sposobni kanali. Potem na zemlji ob kanalu lahko cvetev industrija ter se naglo dvigne narodno blagostanje.

Vsega tega nam omenjeni projekt ne nudi. Sava je že danes v Sloveniji zelo važna vodna cesta, ker se po njej vrši plovba lesa iz Savinjske doline, v doglednem času pa bi lahko postala plovna tudi za parobrode že od Zidanega mostu dalje. Po tem projektu pa bo savska struga približno 6 mesecev v letu brez vode, ki se odpelje po prekopu v Krko in na 20 km dolgi črti od Vidma do hrvatske meje bo obljudenemu brežičkemu okraju odvzeto edino možno nepopoljavljeno pristanišče pri Brežicah. Kako slabe gospodarske posledice bo imela že samo ta okolnost za ves okraj, ni treba povdarjati.

Vrh tega pa se bo vodna gladina znižala za približno 2 m, vsled česar bodo okrog ležeče kulture in nasadi trpeli velike škodo, če se zemlja ne bo umetno namakala. Toda, kdo bo preskrbel namakalne naprave, tega projekt nič ne predvideva. Gotovo pa je, da kmetje sami tega ob današnji draginji ne zmorejo.

Zagr. projekt onemogoča vsak razvoj industrije in obrti v Posavju, ker ne daje okoliš na razpolago potrebne množine energije. Se ne dva odstotka pridobljene električne sile, ki jo menda nudi zagrebška občina, ne zadošča niti za razsvetljavo najbližjega okoliša. Pa še ta množina toka je na razpolago samo po visokih zagrebških cenah.

Največja škoda pa bo zadela prebivalstvo s tem, da se razlazi 74 ha dobro obdelanega rodovitnega polja. Odškodnina v denarju nikakor ne more odtehtati trgočnega polja, zlasti ne v teh gosto naseljenih krajih, kjer že itak primanjkuje zemlje.

Edgar Allan Poe:

Znameniti doživljaji Arturja Gordona Pyma.

(Dalje.)

Opazili nismo žive duše na krovu, dokler se ladja ni približala do četrte milje. Tedaj smo zagledali tri mornarje v nizozemskih krogih. Dva sta ležala na nekaj jadrnih ob sprednji kajiti, tretji pa se je nalanjal blizu ladjinega pleča na desni ladjini bok in nas očividno prav radovedno opazoval. Bil je velik, debel človek zelo rjave polti. Gotovo nam je prigovarjal potrpljenje, kajti prikimaval nam je veselo, seveda malo čudaški. Smejal se je neprestano in kazal bleščeče belo zobovje. Ko se je ladja približala, mu je padla rdeča flanelasta čepica z glave v vodo, ne da bi se kaj zmenil zanj. Kar naprej se je smejal in nam prikimaval. Poročam vse okoliščine prav natančno in jih opisujem (to podarjam) prav tako, kot so se nam zdele. Počasi in mirneje se je približavala ladja. Ne morem govoriti brez razburjenja o tem dogodku — srca so se nam dvigala velikega veselja in izlivali smo duše v radostne klice in zahvalne molitve Bogu, ki

nas bo v kratkem tako docela in nepričakovano rešil na čudežen način! Naenkrat je zavel preko morja s tuje ladje — ki je bila že tik nas — takšen duh, tako peklenski, dušič, neznosen, nepojmljiv smrad, da na svetu ni imena zanj. Skoro sem se zadušil. Ko sem se ozrl po tovariših, sem videl, da so zijali, bledejši od marmorja. Ni nam preostajalo časa, da bi kaj vpraševali ali sumili. Ladja je bila oddaljena 50 čevljev in zdelo se je, da bo pristala k nam tako, da bomo lahko prišli na krov, ne da bi rabili čolne. Planili smo nazaj; tedaj pa se je naenkrat okrenila v stran za celih pet ali šest črt, in ko je plula mimo zadnjega dela naše ladje, oddaljena približno 20 čevljev, smo lahko pregledali celi krov. Bom li kdaj pozabil trikrat strašni prizor? 25 do 30 človeških trupel, med njimi nekaj ženskih, je ležalo raztreseno v grozotnem gnitju. Spoznali smo, da na nesrečni ladjni ni bilo niti enega živega! Vendar se nismo mogli zdržati in klicali smo mrtvece na pomoč! Da, dolgo in glasno smo prosili molčeče in gnusne postave, da naj ostanejo in nas ne puste na cedilu, saj jim bomo kmalu enaki. Naj bi nas sprejeli v svojo plemenito družbo! Skoro smo pobesneli grozote in obupa, docela zmedeni od muke najbolestnejšega razočaranja.

Ko se je razlegel naš prvi bolestni krik, je nekaj odgovorilo s sprednjega ladjinega dela, docela podobno človeškemu glasu, tako da bi najtenkoslušnejše uho bilo prestrašeno in prevarano. V tem trenutku je tuja ladja spet tako odkrenila, da smo videli prednjo kajito in naenkrat sem odkril izvor glasu. Še vedno se je velika, debela postava naslanjala preko ograje, še vedno je kimala semtertja; lice pa je imela obrnjena v stran. Roke so visele čez ograjo z dlanmi naven. Kolena so se zajela v močno, od sprednje do zadnje ladjine plati nategnjeno vrv. S hrbita je bil odtrgan kos srajce in velikanska tonovščica je sedela na njem ter se slastila nad gnusnim mesom. S kljunom in kremplji se je zarila globoko vanj, bele peroti so bile vsepovsod okrvavljene. Ko se je ladja pomikala dalje in nas je ptič ugledal, je potegnil z očividnim trudom krvavo rdečo glavo iz mesa in nas nekaj časa topo zrl. Nato se je okorno dvignil s trupla, zletel preko našega krova in obvisel v zraku nad nami. V kljunu je držal krvaveč, jetram podoban kos mesa. Slednjič je grozotni grizljaj plosnil tik pred Parkerja na tla. Bog mi odpusti — zdaj prvič mi je preletela možgane misel, ki je ne maram vbesediti — čutil sem, da sem pristopil korak bliže h krvavi mrhovini. Dvignil sem oči in Avgustov pogled je sre

čal mojega strahotno pomenljiv. Takoj sem mi je vrnil razum. Priskočil sem in zagnal ogabno meso z globokim studom v morje. Truplo na tuji ladjki se je zibalo nalahno na vrvi, ker ga je ptič v napornem ritmu po mesu zažugal, in to zibanje je vzbudilo v nas misel, da še živi. Ko pa je tonovščica odletela s plenom, se je močneje zazibal in pal napol preko krova, tako da smo ugledali celo lice. Nisem še videl kaj tako silovito strahotnega! Oči so manjkale, ravno tako vse meso okrog ust, tako da smo uzrli razgaljeno zobovje. To je bil torej smehljaj, ki nam je dal nade! To — pa naj rajši molčim. Tuja ladja je jadrjala, kakor rečeno, mimo zadnjega dela naše ladje in se pomikala počasi, pa stanovitno proti zavetrju. Z njo in njenim strahotnim moštvo so odletele vse jasne sanje, ki so nas slepile z nadami na odrešitev, blaženost. Ko se je počasi pomikala mimo nas, bi lahko pristali ob nji, da ni ohromela vsa telesna in duševna moč vsled hipnega razočaranja in strahote prizora. Vedeli smo, občutili, nismo pa zamogli misliti, ravnanje, dokler ni bilo, žal, prepozno. Kako zelo je prisotnost duha trpela vsled tega dogodka, se da sklepati iz naslednjega. Ko je tuja ladja bila že tako daleč, da smo je videli le še pol, smo popolnoma resno pretehtali, če se ne bi dalo priplavati do nje.

Kje naj ljudstvo dobi drugo zemljo? Kje naj dobi zaslužek, če vsled zgrešenega projekta ne bo mogoče, da se razvije obrt in industrija? Bati se je, da bo velik del prebivalstva še sčasoma primoran izseliti se in skati drugod možnosti dela in zaslužka.

Če se že napravi hidrocentrala na Krškem polju, je nujno potrebno, da se vpoštevajo gospodarski interesi prebivalstva in cele Slovenije ter se naprave izvrše tako, da bo omogočen razvoj obrti in industrije.

Če se pa izpelje projekt tako kakor je, bo mela veliko korist samo občina Zagreb, dočim bo zadela velika škoda gospodarska škoda v prvi vrsti okraja Krško in Brežice, potem pa tudi celo Slovenijo.

Zato vprašam gospoda ministra:

1. Ali Vam je znano vse to?

2. Če Vam je znano, kaj ste ukrenili v tem oziru?

3. Če še niste ukrenili ničesar, ali hočete nujno storiti vse, da se zavarujejo interesi prebivalstva ter se Posavje in cela Slovenija obvaruje preteče gospodarske škode.

Nečuvono postopanje avstr. oblasti na koroški državni meji.

V smislu odločbe razmejitvene komisije so vas Libeliče prevzele naše oblasti dne 1. oktobra l. 1922. Nekaj dni poprej so prišli prebivalci sosednje avstrijske vasi Potoče s konji in vozovi v Libeliče ter so ob asistenci takrat še avstr. žandarmerije odpeljali odtod preko meje: 1. brizgalno na lastnem vozu in zraven spadajoče cevi; 2. lestvo na lastnem vozu in drugo požarno orodje; 3. vso opremo enega šolskega razreda z lončeno pečjo vred ter vse važnejše uradne šolske spise. Razen tega so pobili 48 šip na šolskih oknih ter so odnesli 29. septembra 1922 iz šolskega poslopja tudi še osem zunanjih oknic. Končno so si prilačili in odpeljali tudi vso opravo in spise v občinski pisarni.

Brizgalnica je bila last libeliških posestnikov in ne občine, ker je bila nabavljena samo s prispevki vaščanov. To je bilo sosednjim občanom natančno znano in je lastnino libeliških občanov na brizgalni sosednji avstr. župan Lorenc Barth, p. d. Matič v Potočah, izrecno priznal.

Dne 30. septembra 1922. je zastopstvo naše občine v navzočnosti našega in avstrijskega vladnega odposlanca lastnino na brizgalni imenom Libeličanov uveljavljalo, a nemška komisija ni hotela o tem razpravljati.

Da se popravi storjeno nasilje Avstrijev, in ker mirnim putem ni bilo pričakovati vrnitve požarnega orodja zakonitim lastnikom, so segli Libeličani povsem opravičeno po samopomoči ter v noči na 9. junija 1923 skrivaj pripeljali brizgalno z ostalo opremo čez mejo nazaj v Libeliče.

Niso se pri tem poslužili nikakega nasilja, razen da so bili primorani odpreti zatvorjena vrata gas. doma v Potočah.

Dasi avstrijska vlada ve, da je pravica na naši strani in da so Libeličani šli samo po svojo lastnino, se sedaj maščuje na ta način, da po svojih žandarmerijskih vsakega Libeličana, ki pride, poslužuje se obmejnega prometa, na njihovo stran.

V nedeljo, dne 15. t. m. so aretirali vsakega Libeličana, ki pride, poslužuje se obmejnega prometa, na njihovo stran.

V nedeljo, dne 15. t. m. so aretirali posestnika Ivana Oleško v Gorčah v Labudu (Lavamund), kamor je prišel za svojo ženo k zdravniku po zdravlila, odvedli so ga na sodnijo v Pliberk n ga pridržali v zaporu, dasi ni imel pri akciji radi brizgalne nikakega opravka. Šele na osebno intervencijo njegove žene Roze Oleško pri drž. pravdniku v Celovcu n po položitvi kavcije 5.000 Din in 19.000 a K, so ga izpustili 20. t. m. zvečer na svobodo.

Dne 20. julija popoldne ob 1. uri so aretirali sinova libeliškega posestnika in trgovca Petra Ringa, Petra in Antona Ringa, ki sta prišla z legitimacijami na v Avstriji ležečo njivo, da bi tam postavila požeto rž v kope. Odvedli so ju dan na to istotako na sodnijo v Pliberk, dasi tudi onadva nista bila pri rešitvi brizgalnice udeležena.

Obstoja nevarnost, da zasledujejo avstrijske oblasti namen, da vsakega našega državljanca, ki pride četudi z legitimacijo čez mejo, aretirajo kot osumljenca radi odpeljanja brizgalne ter ga drže tako dolgo v zaporu, da izsilijo iz njega čim najvišjo kavcijo, in da hočejo s temi kavcijami izvajati pritisk, da se vrne brizgalna, ki ni njihova lastnina.

Pri tem postopajo na skrajno brezobzirni način. Peter in Anton Ring sta bila v delavnih oblekah, brez suknj in brez denarnih sredstev in gnali ju kot najhujša hudodelca vklonjena ob belem dnevu skozi vse obljudene kraje.

S tem se ne godi krivica samo prizadetim, ampak se naravnost izpodkopava ugled naše države in naših oblasti pred našim in sosednjim avstr. prebivalstvom. Jasno je, da se dela na ta način našemu

ljudstvu materialna in materialna škoda, ker izgleda, da so avstr. oblasti vsemogočne, naše pa brez sredstev za odpono.

To postopanje upije tembolj po energični zaščiti naših državljanov po naši vladi, ker se ljudstva pošlejo silno razburjenje, in ker gre v pravem oziru za čisto civilno preporno stvar, za koje rešitev obstojajo legitimna sredstva.

Pozivamo zato našo vlado, da napravi energične korake, da se da prizadetim osebam polna odškodnina in naši državi polno zadoščenje. — Občinski urad Libeliče, dne 21. julija 1923. Zupan: I. Standekar.

Politične vesti.

— »Razpust« orlovске organizacije. — »Preporod« javlja v posebni izdaji od ponedeljka med drugim: »Policijske vlasti razturije gimnastično društvo »Orao«, koje je vršilo, naročito u poslednje vreme, separatističko, a može se reći antidržavno akciju, o čemu je istraga pribavila podatke.« — Doslej ni bilo nobene preiskave in zato policijska oblast tudi ni mogla najti nikakih podatkov proti Orlom. Iz te vesti se vidi, koliko so vredne »Preporodove« informacije ali bolje rečeno: hujskarije! Ravno ta zadeva nam je najboljši dokaz, da je cela veleizdajniška kampanja »Preporoda« umetno narejena in bo končala s popolnim fiasco.

— Spoznanje. Belgrajska »Pravda« priobčuje z ozirom na »vleizdajniško« akcijo v Zagrebu dopis iz Zagreba, očitno iz demokratskih krogov, kjer beremo: »Belgrad naj raje nikdar ne greši toliko v upravi, kakor se je to godilo doslej. Zlasti pa naj ne ustvarja vedno novih afer. Nič ne učinkuje na javnost tako zelo, kakor če izve, da so ti in ti ministri postali v kratki dobi svojega uradovanja milijonarji, akcijonarji te ali one banke, da so lastniki teh ali onih fabrik in da so začeli celo v časopisna podjetja vlagati velike vsote. Vse to tukaj vedo... Odpravite tedaj predvsem korupcijo, in upravo naj prevzamejo poštene ljudje. Potem bo tukajšnji svet gledal na Belgrad skozi druga očala.« — Ta nasvet je jako pameten, a baš zato ga nihče v Belgradu ne bo uvaževal.

— Kako se pri nas najemajo posojila. Francoski parlament je nedavno dovolil naši državi 300 milijonov frankov posojila. Francoski parlament pa je s to stvarjo dolgo okleval, tako da je cela stvar bila jako sumljiva. Kdor ve, kako posamezne parlamentarne skupine tako v Franciji kakor v Angliji ali Ameriki zastopajo pri takih rečeh navadno interese kakšnega industrijskega ali bančnega koncerna, temu se je takoj zasvetilo v glavi, kaj bi na tej stvari utegnili biti. Ker namreč naša vlada, ki niti domaših tvrdk ne plačuje in pusti celo državno pošto na Jadranskem morju zastoj prevažati, niti ne misli ne na kakšno pošteno odplačevanje svojih dolgov v inozemstvu, ji nobena vlada na svetu ničesar več ne posodi. Ko se je torej naš finančni minister obrnil po pare na Quai d'Orsay, so mu tam rekli, da mu denarja pod nobenim pogojem ne dajo, pač pa so mu ponudili blago, ki ga francoska vojna uprava nič več ne rabi in ki je gotovo veliko manj vredno nego 300 milijonov, se bo pa polnovredno pripisalo k našim medvojnim dolgovom. Baje so Francozi naši vladi najprej v svrhu »obnove« general mornarice ponudili ladje, ki si jih je general Wrangel prisvojil, ko je bil »gosudar vse Rusije«, in jih privlekel v Bizerto. Te ladje pa prvič niso ničesar več vredne, drugič so pa last ruske države, ki je zaradi njih že ponovno poslala v Pariz energične proteste. Sicer pa je mogoče, da je ta ponudba zlobno izmišljena od Lahov, ki so o njej poročali. Fakt je le ta, da smo naposled dobili od Francije različno vojno blago, med njimi tudi uprego za artilerijo. Te uprege je toliko, da je je dravska divizijska oblast v Ljubljani dobila kar cele štiri vagonne. Komendant se je te pošiljke zelo razveselil, toda kako veliko je bilo njegovo razočaranje, ko vidi, da je usnje sicer vsaj na videz zelo lepo in prikupljivo, toda uprega sama za naše kraje in razmere absolutno ni porabna, ker ni komatna, ampak obrsna, kakor jo rabi artilerija lahko samo po ravninah na gladki in ravni cesti, nikakor pa ne naša, ki operira po neravnem in strmem terenu. Zdej naša divizijska oblast razmišlja, kam bi s tolikim materialom, ki ga na noben način ne more uporabiti; štiri vagonne takega pri nas tudi na kmetih ne uporabnega blaga zlicitarati, pa tudi ni šala. Stornirati sni tudi ee more, ker so jo nam Francozi poslali zato, ker je sami ne rabijo. Kaj tedaj? Vidite, tako naša uprava najema posojila, oziroma različno blago, ne da bi si ga preje ogledala. Mar ne bi bilo bolj pametno, če bi naš finančni minister sledil zgledu češkoslovaškega, to je, da bi se zavezniški sporazumel glede medvojnih dolgov in jih začel pošteno odplačevati, ker bi se na ta način prihranile stotine milijonov, dočim nas bodo sedaj zavezniški zaradi naše nesolidnosti oskubili, kadarkoli bomo kaj od njih rabili, ker se morajo za našo zamudnost, lenobo in netočnost na nekakšen način odškodovati. Tako bi vsak trgovec naredil. Če bi pa mi pošteno in točno zadošče-

vali svojim obveznostim, bi tudi z lahkoto dobivali nove kredite in bi potem vojaško blago naročali tam, kjer bi sami hoteli in kjer bi ga dobili po poštenih cenah in kakovosti in zraven tega bi tudi naša industrija, katera tudi umeje izdelovati komate, po svoji preizkušalni močnosti kaj zaslužila. Toda ne, pri nas mora vsaka stvar vsled nesposobnosti in nesolidnosti naše centralistične uprave biti ravno narobe, samo da nekateri gospodje, ki hodijo v Pariz sklepate take pogodbe, pridejo na svoj račun.

— Nemci in Radič. Glavno glasilo jugoslovanskih Nemcev »Deutsches Volksblatt« v Novem Sadu je že ob dveh prilikah zavzelo nasproti Radiču ostro odbijajoče stališče: takrat, ko je Radič napovedal, da hoče izdajati svoj »Slobodni Dom« tudi v nemškem jeziku, in pa o priliki zadnjega Radičevega govora, kjer se je dotaknil kraljevega doma. Sedaj se je izjavil o nemškem stališču nasproti Radiču tudi načelnik nemškega parlamentarnega kluba poslanec dr. Kraft in sicer v pogovoru s so-trudnikom belgrajskega »Balkanac«. — Dr. Kraft hoče iz Radičevega vprašanja očitno kovati kapital za nemško stvar in pravi, da je le od vlade in njenih političnih in upravnih odredb odvisno, v koliko bo Radičeva akcija med nemškim prebivalstvom uspela ali ne uspela. Sedanje turške metode državne uprave in njenih organov so najboljši agitatorji za Radiča. Nasproti vprašanju notranje ureditve države je pa poslanec dr. Kraft označil nemško stališče naslednje: »Vprašanje notranje ureditve države mora rešiti, tako smo menili in še menimo, srbski, hrvatski in slovenski narod. Pravice in interesi narodnih manjšin se morejo v pravni državi načelno enako dobro zavarovati, najsibo ta država že centralistično urejena ali pa zgrajena na avtonomističnem ali federalističnem temelju, čeprav je treba reči, da bi utegnili biti v naši državi z njenimi na daleč raztresenimi naselbinami pogoji za pravično in enako ureditev pravnih razmer v centralistični uredbi z dalekosežno pravo samoupravo ugodnejši.« Iz te izjave dr. Krafta se vidi, česa pričakujejo Nemci od radikalnih centralistov. Zato jim tako slepo služijo in glasujejo v parlamentu za radikalno vlado in za vse prečanskim krajem še tako škodljive in reakcionarne predloge.

V. Katol. shod v Ljubljani.

25.—28. avgusta 1923.

Posiljakom Pripravljalnega odbora za V. katol. shod od evidenčne pole št. 61. naprej ni bilo mogoče priložiti podobice, ker še niso vse natiskane. Še ta teden pa jih bomo separatno doposlali.

Pripravljalni odbor.

Primorske novice.

p Jadranska banka in »Edinost«. Jadranska banka v Trstu ima že od prej veliko število delnic tiskarne »Edinost«, ktere je tako solastnica. Ker je edini slovenski dnevnik v Italiji »Edinost« popolnoma združen s tiskarno enakega imena, je Jadranska banka tudi solastnica lista »Edinost«. To se pravi, da imajo po zadnjem obnem zboru Jadranske banke, ko je leta prešla v italijanske roke, nadoblast nad »Edinostjo« tržaški župan in senator Pitacco, general Piccioni in tovariši. Potem takem si lahko mislimo, kako bo morala »Edinost« pisati, da se ne bo zamerila svojim gospodarjem. Ko so v Trstu delovali še g. Šček, dr. Besednjak i. dr. so nujno zahtevali naj se list »Edinost« loči od tiskarskega podjetja »Edinost« in izroči v last politični organizaciji, toda tržaški gospodje niso hoteli. Sedaj zanje posledice.

p Pisenti na Goriškem. Furlanski prefekt Pisenti zadnji čas nadaljuje svoje obiske po goriških občinah. Pred njegovim prihodom dobi občina naznanilo in ukaz, da morajo biti vse hiše okrašene z italijanskimi trobojnicami. Zastave se dobe v Gorici na posodo proti odškodnini 2 lir za vsako. Ukaz je treba seveda izvrševati. Potem pride prefekt. K sprejemu pridejo vsi javni faktorji in šolska mladina, zraven nekaj radovednežev. Sprejemstvo gospoda prefekta poskrbi za obilgane »alale« in »eviva«. Sicer pa hiti tik pred prefektom tipični slovenski hlapec-učitelj, ki ukazuje ljudem, naj kličejo na čast prefektu. V spremstvu prefekta hodita zloglasna prof. Bandelj in Peterneš, ki prefektova povelja in grožnje ljudstvu prevajata v slovensčino. Po tem programu se je zadnje dni vršil prefektov obisk v Ajdovščini, Sv. Križu, Dornbergu itd. »Goriška Straža« pravi: »Gospod prefekt je prišel in odšel, Dornberg pa ostane Dornberg.« Prof. Bandelj pa poroča v svet o navdušenih manifestacijah slovenskega ljudstva za fašistovski režim.

p Konec slovenske gimnazije v Idriji. Goriška Straža poroča, da se slovenska gimnazija v Idriji s prihodnjim šolskim letom končno veljavno odpravi.

p Nov komunistični list. Namesto zatrega dnevnika »Lavoratore« je začel v Trstu izhajati nov list pod imenom »La Voce dei Lavoratori«. Izhajal bo trikrat na teden.

p Razpust puljskega občinskega sveta. — Italijanska vlada je razpustila puljski občinski svet in imenovala za komisarja dr. Rizzija.

Dnevne novice.

— Hujskanje proti Orlom. Uspešno delujoča orlovska organizacija silno peče vse, kar na Slovenskem svobodomiselnost leze in gre. Zakaj njihova sokolska organizacija kljub precejšnjim državnim milijonom ne more tekmovali z vztrajnim in požrtvovalnim delom orlovске organizacije. Zato so vsi svobodomiselni reptilski listi z veliko slastjo pograbili izmišljotine, ki jih prinaša Pribeževičev »Preporod«. Gospodje naj si le ne belijo glave: orlovstvo je povsem nepolitična mladinska izobraževalna in vzgojna organizacija. Radi Preporodovega vohunstva naj pa gospodje okrog Slovenskega Naroda in Jutrarnjih novosti kar lepo »vzdignejo« veliko preiskavo in sami naj pridejo zraven! Se bodo vsaj naučili, kako je treba za ljudstvo vztrajno in sistematično delati, od česar država nima nič manj koristi kot narod sam.

— G. veliki župan dr. Lukan od danes opoldne ne bo sprejemal strank, ker odpotuje v Beograd. Njegov povratek se bo pravočasno objavil.

— Politični uradnik je v sleherni kulturni državi tudi gmotno tako situiran, da jo more tudi izven službe dostojno reprezentirati. V »reakcionarni« Avstriji je bil stan političnega uradništva baš raditega še posebno vpoštevati in favoriziran. V državi SHS pa je to drugače: politični uradnik ne zastopa tukaj države, država je vladajoča čaršija in ta reprezentira sama in po komisijah porodice, v ostalem pa rabi le ponižnih slug, ki jih vsak čas lahko brene in vrže na cesto. Čisto v smislu te ideologije je izjavil minister, da se za pol. uradništvo s fakultetno izobrazbo ne da v gmotnem oziru ničesar storiti, ker v Srbiji nimajo akademsko naobraženih pol. uradnikov; kadar jih bodo imeli, se bo pa tudi to uredilo. Torej: Bog varuj, da bi kdo kaj dobil, česar bi ne dosegel tudi Srbine tužni (zavistni?), kadar bo pa on sit, dobiš ti ti prečan morda drobnico. Minister Trifkovič, der trifft es! Le jadrajmo za njim — v balkanščino.

— Nadzorovanje ženstva v javnih lokalih. Ministrstvo za narodno zdravje v Belgradu je odločilo dne 26. junija 1923 razveljavilo pravila o pregledu ženskega osebja, zaposlenega v javnih lokalih; odredbe pravilnika o poslovanju ambulatorijev za venerične bolezni ostanejo v veljavi. Proti odredbi, da bi bilo vse žensko uslužbenstvo v javnih lokalih podrejeno policijsko-zdravstveni kontroli, je naš list takoj izpočetka z vso odločnostjo nastopil. Dokazovali smo gorostasnost in nevezdržnost take odredbe vsaj za naše razmere, o čemer se je ministrstvo za narodno zdravje samo prepričalo in odredbo odpravilo.

— Obsodba. »Orjuna« priobčuje sledečo razsodbo: »V imenu Njegovega Velikanstva Kralja! — Obtoženi inženir Ferdinand Kranjec, rojen... pristojen... inženir-kemik pri carinarnici v Ljubljani... je kriv, da je pri priobčenju članka »Mandelj, Tome itd.« zanemaril dolžno pazljivost in se vsled tega obsodi na 100 Din globe in v povračilo stroškov sodnega postopanja.« — Na drugem mestu pa, kjer poroča »Orjuna« o obsodbi nekega g. Jagra zaradi razžalitve »Orjuna«, piše »Orjuna«: »Pozivljamo vse članstvo, da se do preklica ravna po tem našem zgledu (da namreč za vsako razžalitev toži, op. ur.) in prepričani smo, da bo kmalu nehala zabavljanje, kajti tak špas je zelo drag... Ali velja morebiti zadnja opazka tudi za prvi slučaj?

— Igranje s policijo. Drž. Policija spada med tisto kategorijo drž. revežev, katerim se sploh nič ne da. Še tiste uboge krone — 8 kron za celo noč — niso dobili nekateri oddelki plačanih od aprila, drugi pa še celo marca meseca ne. Pristopbine, ki jih dobi policijske osebe, so bile sicer v zakonu zajamčene, toda zakon in nesposobna uprava v Belgradu je tako daleč kot noč in dan. Vsled nezadostnih kreditov — v Belgradu so črtali pač proračun ljudi — ki ne poznajo najbolj temeljnih zakonov in naredb — osebe policijskih uradov ni dobilo izplačanih čezurnih in nočnih pristojbin, kar jim je zajamčeno in za kar dolguje država okroglo 100.000 dinarjev. V tej zadevi je poslanec dr. Kulovec že interveniral, finančni minister mu je pač obljubil, da se bo izplačalo, ker je v zakonu utemeljeno, izročilo, toda doslej tega ni storil.

— Najcenejšo obleko dobe drž. zastavljenci pri delegaciji finančnega ministrstva. S suknjo vred stane samo 1400 K. Vse informacije daje tozadevni urad. Drž. nameščenci, poslužite se te ugodne prilike! Sluge že imajo, toda samo v denarju.

— Potovanje po Nemčiji. Iz notranjega ministrstva poročajo: Nemčija je bila lani svojim zastopnikom v inozemstvu izdala naredbo, da naj tujcem otežujejo dohod v Nemčijo, kar naznanja akt gen. konzulata dne 8. oktobra 1922 št. 18. To naredbo je moral Nemčija te dni oblažiti, tako da morejo sedaj nemška zastopništva v inozemstvu dati vizum vsem tistim, ki bi hoteli potovati vsled zdravljenja, vsled obiska kopališč, vsled naukov, vsled trgovine in celo tistim, ki potujejo za zabavo. Na nedavni

konferenci zastopnikov so sklenili, da se dosedanje ovire za tujski promet odpravijo. Badensko je pristalo na to, da ne zahteva več predhodnih dovoljenj in odpade tako tudi taksa. Bavarska ne zahteva več predhodnih dovoljenj preko konzulatov, ampak izdajajo ta dovoljenja konzulati sami, pristojne bavarske oblasti pa jih brez nadaljnjega potrjujejo. — Enako določbo sta sprejela Viremberska in Turingija. Sploh so vse nemške države ukinile dosedanje prakso, ko je moral imeti vsak tujec ob prehodu iz ene države v drugo predhodno dovoljenje. Tujci, ki žele ostati v Nemčiji preko roka, ki je označen v potnem listu, morajo prositi za dovoljenje. Taksa za to dovoljenje se plačuje temeljem vrednosti zlate marke.

— **Zapuščina v Ameriki.** Neki Marko Geodinič (Grdinič, Grdenič, Grdenovič) je umrl 27. oktobra 1918 v Allegheny Hospitalu v Cumberlandu, Maryland v Zedinjenih državah Amerike ostavivši ženo in deco. Za bivališče sorodnikov se ne ve. Tudi ni znano, od kod je bil pokojnik, ki je ostavil v Ameriki zapuščino v znesku okoli 200 dolarjev. Vsakdo, ki bi mu bilo znano bivališče pokojnikovo ali njegovih sorodnikov, se pozivlje, da javi to generalnemu izseljenišnemu komisarijatu v Zagrebu, Kamenita ulica št. 15 s pozivom na številko 13.075-1923.

— **Portorose.** Zapadnoistrsko kopalnice Portorose ima letos prvič zopet znaten tujski promet. Tačas šteje 1200 gostov, od 1. julija do danes pa se je mudilo tamkaj nad 10.000 tujcev. 70 odstot. gostov je Čehoslovakov, 20 odstot. Nemcev — večinoma iz Avstrije — ostalo so Tržačani in drugi Italijani.

— **Dr. Gejza baron Raucha umrl.** V Lužnici je umrl član stare hrvatske plemeniške hiše dr. Gejza baron Raucha. Pokojnik ni posegal v politiko, dasi je bil virilist v hrvatskem saboru in član ogrske magnatske zbornice, pač pa je storil za ljudstvo svojega okoliša veliko dobrega. Se pred agrarno reformo je velik del svojih zemljišč razparceliral med kmete po čisto nizki ceni ter je bil sploh iskren zaščitnik ljudstva. Novi državi je bil odkrito udan. Pokopali so ga ob veliki udeležbi tudi preproste ljudstva v rodbinski rakvi v Pušči.

— **Iz Mljuje nam poročajo:** Zaradi deževnega in hladnega vremena v mesecu juniju se je bila rast na polju nekoliko zakasnila, pa se je naglo popravila in pospešila, ko je začelo zopet sijati sonce. Vse je kazalo lepo: pšenica, rž, ječmen, oves, koruza, krompir in fižol in veselili smo se, da nam bodo naši žulji na rokah obilo poplačani. Žal, prišlo je drugače: Sinje nebo so zastrli črni oblaki. Vstal je vihar, bliski so švigali, grom je grmel, vtil se je dež, vsula — toča s tako silo, da nam je uničila ves poljski pridelek. Najhuje je prizadela naša vas, sosednje manj. Nevhita se je znesla ravno nad nami, odtod je šla oslabljena v smeri proti Višnji gori. Tudi sadno drevje po vrhli je hudo trpelo. V trenutku je bilo obrano. Žitnega pridelka nič, sadja nič, fižola nič, ubogo ljudstvo čaka ta huda zima!

— **Katere vrednotnice mora imeti vsak prodajalec vrednotnic v zalogi?** Finančna oblast je ob pregledovanju zalog pri prodajalcih vrednotnic ugotovila, da nekateri nimajo sploh nobenih vrednotnic v zalogi. Izgovarjajo se, da jih ne razpečajo veliko, da se jim zato sčasoma pokvari in da jih pošta noče zamenjati, kadar so razveljavljene. Pravijo tudi, da doslej še ni bilo nikdar odredeno, katere vrednotnice morajo imeti v zalogi. Ker pa morajo imeti prodajalci vrednotnic vsaj najpotrebnejše vrednotnice, je uradno odredeno, da morajo vsi imeti v zalogi vsaj znamke po 1 in 2 Din in po 50 par ter dopisnice. Druge vrednotnice (nakaznice, spremnice, kuverte za denarna pisma itd.) ni, da bi morali imeti, ampak si jih lahko naroče ali pa ne.

— **Proslava 25 letnice obstoja delavske naselbine Rožna dolina.** Ob priliki 25 letnice, odkar so leta 1898. zastavili po pok. dr. Krekovi iniciativi in pobudi delavci prve lopate in položili temelj svojim ličnim hišicam, je letos prošlo nedeljo 15. julija prostrana Rožna dolina častno in dostojno proslavila svoj 25-letni jubilej. Naselbina Rožna dolina šteje po 25 letih 183 hiš, ki spadajo pod občino Vič, a nekaj hiš spada pod Ljubljano. Slavnost je priredilo Olepševalno društvo za Rožno dolino, ki si je steklo največ zaslug za lepo, primerno zidavo hiš, za izpeljavo potov, cest, kanalov in mostov itd. Olepševalno društvo je skrbelo za načrte, za predavanja, za gmetne vire. — Proslava 25 letnice se je začela v edeljo 15. julija t. l. ob 8. uri s sv. mašo v okrašenih domači kapeli presv. Srca Jezusovega in z govorom č. g. župnika p. Teodorja Tavčarja. Že v soboto zvečer in v nedeljo jutraj je bil slovesen obhod z godbo po krásno ozaljšani naselbini. Vse hiše brez izjeme so bile v narodnih zastavah, vse je bilo v cvetju in zelenju, v vencih in slavolikih. Visoki mlaji so strmeli v nebo in ponosno gledali na svoje Rožnodolce. — V nedeljo popoldne ob pol 2. se je vršilo slavnostno zborovanje v salonu g. Končana. Gosp. predsednik Petrovič je imel slavnostni govor, v katerem se je spominjal vseh umrlih članov-naseljencev, ki so si pridobili velikih zaslug za ustanovitev lepe naselbine. Po slavnostnem govoru je predaval prof. dr. Rožič o bodočih kulturnih nalogah Olepševalnega društva in rožnodolske naselbine. Po predavanju se je slavnostno zborovanje zaključilo, nakar se je začel razvijati obširni pestrí spored, ki se je pričel s četrim

rožnodolskim velesojmom. — Najznačilnejša točka slavnosti je bila srebrna poroka Eože doline s svojo nevesto gospo Gosarko, ki je otvorila slavnostno svatovanje v spomin 25-letnice. — Obsežen veselilni prostor se je napolnil proti večeru zlasti z delavskim občinstvom, pa tudi mnogi delavski prijatelji iz Ljubljane in okolice so posetili to pristno narodno delavsko slavlje. Ves spored se je izvršil v redu. Slavnost je povečalo slovesno gromenje topičev in sviranje različnih godb. Vsak je prišel na raznih veselilnih prostorih na svoj račun. Vsa proslava je imela resen značaj in se ni prav nič ekscesiralo v nobenem oziru. Rožnodolcem čestitamo na lepo uspehi dostojni proslavi 25 letnice obstanka svoje lepe naselbine in jim želimo, da bi krepko napredovali v olepšavi in izboljšanju naselbine ter se čimprej poročili s svojo — bodočo novo nevesto — belo Ljubljano. Do tačas pa: Bog živi vrle Rožnodolce! DRO.

— **Obiskovalcem Save!** Iz Tomačevega nam pišejo: Vroči julijski dnevi vsako popoldne napolnijo savske bregove okrog Tomačevega z številnimi kopalci. Gotovo privoščimo savskim obiskovalcem prijetne ure, ko pohite iz mestnega prahu v svežo naravo, da se ohladi v bistri Savi. Toda priporočamo jim več obzirnosti. K Savi vodi iz Tomačevega dobra cesta in več pešpotov. Kljub temu pa nekateri raje hodijo preko nepokošenih travnikov in s tem napravljajo posestnikom občutno škodo. Upamo, da bo ta opomin zadostoval. Daje svetujemo kopalcem več dostojnosti. V plavalnih kostumih naj ostanejo pri Savi ali v hosti, ne hodijo naj pa v vas. Kdor se hoče ravnati po »Jutrovi« nasvetih, naj poizkusi svojo srečo na ljubljanski promenadi, ker v Tomačevem ni radovednih opazovalcev, katerim hočejo »pasti v oči!« Tudi okrajnemu glavarstvu bi glede navedenih slučajev ne škodilo malo več pozornosti.

— **Belgrajska medicinska fakulteta.** Belgrajska mestna občina je odstopila tamkajšnji medicinski fakulteti dom za dojenje.

— **Tropična malarija v Srbiji.** Na belgrajskem bakteriološkem inštitutu so ugotovili več slučajev tropične malarije.

— **Koncert »Ljubljanskega Zvona« v Rogoški Slatini** je bil dobro obiskan, vendar ne razprodan. Ko je koncertiral glasbeno društvo »Ljubljana«, so gotovi krogi gostom zapovedali bojkot koncerta, češ, da so priridelji »Slovencij«. Rogoški Slatini to ni bilo v čast, ker je »Ljubljana« resno kulturno društvo in ne politično. Kakšnega političnega prepričanja so priridelji, oziroma člani je popolnoma postranska stvar in nima z umetnostjo nobenega opravka. Sedaj pa, ko je koncertiral »Ljubljanski Zvon« so zasedli dvorano Hrvatje in Slovenci, Srbov je bilo malo. In zakaj? Zato, ker ni bilo na vzporedni srbskih pesmi. Iz »Zvonovih« krogov smo zvedeli, da je vzporedi letošnjih pokrajinskih koncertov sestavljen izključno iz slovenskih umetnih in narodnih pesmi in mislimo, da je prav, če spoznavajo srbski in hrvaški gostje naše pesmi, tako kot je bilo Slovincem po godu, da so na koncertu Stankovića v Ljubljani imeli priliko spoznati srbske skladbe. Čudna, čudna je res ta rogaškoslatinska publika! »Ljubljanski Zvon« je absolviral vse vspered pohvalno. Zbor poje brez not in disciplinirano nastopa. Največji aplavz je doživela St. Primrova »Zakaj«, pesem Primorja in neodrešene domovine, nato pa Prelovčev »Dobrodošče in Adamičeva »Pojdem na Hrvatsko«. Pevovodji G. Prelovcu so izročili gostje lovorov venec s trobojnicami.

— **Osebnosti.** Pri upravnem sodišču v Celju so imenovani: za tajnika I. razreda Karel Trstenjak, vladni tajnik pri pokrajinski upravi v Ljubljani; za tajnika II. razreda dr. Fran Suhadolnik, sodnik v Rogatcu; za pisarja I. razreda dr. Vekoslav Voršič, finančni koncipist pri finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru, in dr. Josip Orožim, začasni vladni koncipist pri okrajnem glavarstvu v Novem mestu; za arhivarja I. razreda Albin Marčič, upravitelj pomožnih uradov pomorske oblasti v Bakru. — Pri glavni pošti v Beogradu je postavljen za poštno-telegrafskega uradnika IV. razreda Leopold Marčelj, kontrolor V. razreda po starem od postnega in telegrafskega urada v Ljubljani (po službeni potrebi). Višji davčni upravitelj Alojzij Mušič v Novem mestu je trajno upokojen. — Davčni upravitelj Alojzij Mazgon je postavljen za davčnega upravitelja v Trebnjem. — Pisarniški asistenti Klotilda Hubad in Marija Reich, obe v Ljubljani, sta trajno upokojeni. Sprejeta je ostavka, ki jo je podal na državno službo računski oficial Alojzij Pengal. — Okrajni tajnik Rudolf Puc pri okrajnem glavarstvu v Radovljici je dodeljen v službovanje generalnemu izseljenišnemu komisariatu v Zagrebu. — Jakob Korent, sodni sluga deželnega sodišča v Ljubljani je na lastno prošnjo upokojen.

— **Kolikor hočete Vam hom napravil denarja?** je zatrjeval Jožetu Vukšiniču v Metliki neznani mož, kateri je prišel k njemu. Vukšinič je bil zadovoljen, a tujec mu je rekel, naj mu prinese za vzorec razne bankovce. Vukšinič je res prinesel bankovcev v vrednosti 24.000 kron. Neznaneec je z bankovci manipuliral, položil je bankovec na bankovec, tako, da je dajal vmes bel, čist papir. Vse skupaj je položil nato v aparat, podoben harmoniki in naročil Vukšiniču, naj prinese vodo. Ko se je Vukšinič vrnil z vodo, »dobrotnik« ni bilo več. Mesto denarja je pustil Vukšiniču časopisni papir.

— **Tatvine in vlomi.** Antonu Robiču v Bečniku je bilo ukradenih 1400 kron. — V Zadržah je bilo vlomljeno pri čevljarjem mojstru. Vlomilec je odnesel čevlje v vrednosti 10.512 kron. — Brivcu Gabre Kudeliču v Zlataru je neznan tat odnesel več britev in škarij in ga oškodoval za 15.900 K.

— **Ne samo ob slovesnih pojedinah,** ampak v petek in svetek naj kuhajo naše gospodinjice »Pekatele«. So najcenejše, ker se zelo nakuhaajo.

Štalerske novice.

Š Vsed huđe vročine se je v Mariboru v pondeljek onesvestil 62letni Alojzij Trušnik iz Brezna ob Dravi ter se zgrudil na tla. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v bolnico.

Š Mlad tat. V pondeljek popoldne so v mariborski stolnici zasačili učenca 2. razreda ljudske šole Jožefa B. ravno ko je vlekel denar iz cerkvene pušnice.

Š Nesreča. V delavnici južne železnice je v nedeljo 23letni delavec Anton Muhič vrtil veliko železno ploščo, ki mu je naenkrat padla na nogo, katero je na več koncih zdrobila. Pri padcu si je Muhič še izpahnil desno roko v rami. Prepeljali so ga v bolnico.

Š Vlomi in tatvine. Posesniku Muršecu je bila ukradena nova obleka, klobuk, srebrna ura s srebrno verižico. Oškodoval je za 10.000 kron.

— Mesarju Hvaletu v Rogoški Slatini je bilo ukradenih 50.000 kron. — V tovarni kemičnih izdelkov v Hrastniku je bil ukraden nov gonilni jermen, vreden 6000 kron.

Raznošterosti.

r Koliko časopisov izhaja v češkoslovaški republiki? Lansko leto je izhajalo v Čehih 50 dnevnikov, 322 tednikov ter 1116 štirinajst-dnevnikov in mesečnikov, vsega skupaj 1488 časopisov. Od vsega tega števila je prišlo na socialne demokrate 73 časopisov, za njimi so se vrstili narodni socialci (58), Ljudska stranka (30), obrtniki (4), napredni nacionalci (2). Literarna tehnika sta izhajala dva. Nemške politične stranke so izdajale vsega vkup 26 časopisov. Znanstvenih (strokovnih) listov je bilo 982, svobodomislenskih 6, brez politične barve pa 179.

r Valutne zanimivosti. V Kolínu na R. je kupil konec meseca maja t. l. neki uradnik svoji ženi za 600.000 mark kožuh, na kate-raga je dal na račun 100.000 mark, pa pustil

Gospodarstvo.

Bolgarska trgovinska bilanca.

Sofija, 22. julija 1923.

Bolgarska trgovinska bilanca je bila do l. 1907. splošno aktivna in presežek izvoza je znašal večkrat do 20 odst. V letih 1908—1914 je postala ta bilanca — pač valed naraščanja industrije in vedno močnejšega oboroževanja — pasivna, v letih svetovne vojne, ko je bil uvoz več ali manj onemogočen in ko so zavezniki zelo povpraševali po bolgarskem žitu in tobaku, je izvoz zopet izkazoval prebitke, in v povojnih letih 1918—1922 je po vojnem razdejanju zopet presežek izvoz. Naj sledi slika tega trgovskega razvoja.

Uvoz v Bolgarijo je znašal:

1912	213.110.269	levov in	573.2	tisoča ton
1919	963.941.235	>	>	81.8 >
1920	2213.827.249	>	>	126.2 >
1921	2921.092.269	>	>	179.8 >

Uvoz znaša torej v povojnih letih komaj četrtino predvojne dobe. Temu je krivo nizko stanje leva in znatno zmanjšana konsumna stopnja bolgarskega mestnega prebivalstva. Valed zmanjšane-ga uvoza trpita prav tako mesto kakor dežela, ki mnogokrat ne moreta kriti svojih najnujnejših potrebščin, prav posebno pa trpi valed tega mlada bolgarska industrija, ki svojih v vojni obrabljenih proizvodnih sredstev, posebno strojev, ne more obnoviti in ki mora tudi valed nezadostnih uvoznih možnosti za surovine svoje obrate omejevali. Kljub temu pa kažejo zadnja leta stalno rastočo uvozno tendenco.

Izvoz je znašal:

1912	156.406.624	levov in	757.1	tisoča ton
1919	552.253.452	>	>	19.9 >
1920	1642.908.900	>	>	185.4 >
1921	2217.327.262	>	>	288.7 >

Torej tudi v izvozu znaten napredek tako po množini kakor po vsoti v zadnjih letih. V Bolgariji se peča približno 77 odstotkov približno 4.9 milijona broječega prebivalstva s poljedelstvom, na trgovino in industrijo odpade le približno 8 odstotkov. Površina obdelane zemlje za kmetijske proizvode, ki je obsegala 1912. leta 4.08 milijona hektarov, je padla 1920. leta na 3.8 (v čemer je odšeto tudi ozemlje izgubljene Dobrudže, kjer se je pridelovalo v prvi vrsti žito). Bolgarsko kmetijstvo se peča največ s pridelovanjem pšenice in koruze. S pšenico je bilo obsejanih 1912. leta 1.168 milijona hektarov, 1920. samo 0.883, s koruzo pa 1912. leta 0.643 proti 0.569 leta 1920. To nazadovanje je bilo v prvi vrsti posledica povečanega pridelovanja tobaka, za katerim so se v vojnem času zelo gnali, tako da se je površina s tobakom obdelane zemlje v izmeri 8.8 tisoča hektarov 1912. leta zvišala na 38.5 leta 1920. Tudi pridelovanje sladkorne pese se je v enakem času zvišalo od 3.8 na 9.1 tisoča hektarov. Cerealijske so bile l. 1912. udeležene na celokupnem izvozu s 70 odstot. l. 1920. l. pa samo še z 41 odstot. Nasprotno se je dvignil tobak od 1 na 25 odstot. V količini računano so izvozili 1912. leta 953 tisoč ton cerealijskih. 1921. samo 167.

kožuh pri trgovcu. Ko je pretekel mesec, je imel ceno »doplačati«. Konec junija je vendar prišel uradnik po kožuh in ni tajil, s kakšnimi težavami je spravil akupaj 500.000 mark. Trgovec je pripomnil, da grede cene stalno kviku. »Če ga težko plačate, pa ga pustite meni,« je rekel prodajalec, »500.000 mark Vam dam jaz zanj.« Uradnik je menil, da se trgovec šali, a ko je videl, da je prodajalec res odšel na pulst 500.000 mark, je bil vsakako zadovoljen s kupčijo, spravil denar ter nesel mesto kožuha ženi prav lahko pridobljenih 500.000 mark, s katerimi je bilo tudi njegovi zakonski polovici precej ustrezno.

r Zračni vlaki. »Manchester Guardian« poroča, da izdeluje neka velika mehanična delavnica pri Manchesteru nov letalski motor, ki so mu dali ime »Stromboli«. Motor bo imel 6 cilindrov, katerih vsak bo razvijal nad 200 konjskih sil; skupna moč motorja bo enaka 1500 konjski msilam. Motor bo mogel dvigniti letalo s 120 potniki in leteti z njim z nagladi 100 milj na uro. Kadar preiskusijo ta motor, značaj takoj graditi še enkrat močnejšega, to je na 12 cilindrov, ki bo proizvajal 3000 konjskih sil. Podjetje dela po naročilu in na račun angleškega ministrstva za letalstvo, ki je kupilo načrte od nekoga italijanskega inženirja ter jih nato še izpopolnilo.

r Zdravilna moč čebule. Na Angleškem se je razširilo po častnikih in misijonarjih zdravljenje proti kašlju, kakršno je v navadi med domačini v angleških naselbinah v Afriki. Kuha se polagoma 3 do 4 ure 500 gramov olupljene, dobro zrezane čebule v litru vode z 80 gramov medu in 400 gramov kandisovega sladkorja. Ko je kuhano, se shladi ter precedi skoz drobno sito in shrani v dobro zamašeni steklenici. Pij, če kašljaš, po potrebi dnevno 4 do 6 žlic tega čaja, ko ga prej lahko ogreješ, pa boš v kratkem ozdravel.

BORZA.

Zagreb, 24. 7. 1923. (Izv.) Devize: Pešta 0.66 —0.75, Berlin 0.0235—0.0260, Italija 4.13—4.17, London 434.0—436.0, Newyork 94.0—94.75, Pariz 5.60—5.70, Praga 2.83—2.8425, Dunaj 0.1325—0.1335, Zürich 16.85—16.95. — Valute: dolar 93.50—94.0.

Zürich, 24. 7. (Izv.) Devize: Pešta 0.0423, Berlin 0.0014, Italija 24.55, London 25.72, Newyork 559.50, Pariz 33.47, Praga 16.65, Dunaj 0.0079, Sofija 5.50, Beograd 6.0, Varšava 0.0038. — Valute: n. a. K 0.0080.

Dunaj, 24. 7. (Izv.) Devize: Pešta 4.06, Berlin 0.16, Italija 3049.0, London 325300.0, Newyork 70635.0, Pariz 4242.0 Praga 2123.0, Zürich 12675.0 Sofija 703.0, Beograd 748.0, Varšava 0.47.

tobaka 1911. leta 2 milijona kilogramov, 1921. pa 20 milijonov.

Iz zgornje sestave je torej za l. 1919. razviden trgovinski minimum približno 412 milijonov levov, za 1920. l. 571, za 1921. l. 703.8. Za l. 1922. je znan uspeh šele za 8 mesecev, in sicer je znašal uvoz 2.5 milijarde, izvoz pa 2.17 (v tonah 184 in 221 tisoč). Tudi tu se torej kaže naraščajoča tendenca tako v uvozu kakor v izvozu. Ker padajo glavni izvozni meseci v jesen, bo končni uspeh te tendenco pokazal še v ežji meri. Bolgarski narodni gospodarji računajo za l. 1922. že z aktivno bilanco, kar pa ni še s točnimi številkami dokazano.

Tu nekaj števil o vrstah uvoženega blaga:

Živalski živežni proizvodi leta 1912. 1.143, — leta 1914. 2.023, — leta 1921. 0.783 tisoč ton. Sadje 2.063 — 17.079 — 0.782. Kolonialno blago 16.466 — 14.970 — 5.648. Kuriva 160.397 — 220.823 — 4.185. Kemični proizvodi 5.916 — 6.808 — 4.619. Barve in strojiva 4.529 — 5.235 — 2.220. Mazilna in mineralna olja 2.890 — 34.010 — 32.107. Olja in masti 7.785 — 9.023 — 3.981. Zdravila 0.343 — 0.289 — 0.109. Stekleno, porcelanasto in lončeno blago 56.595 — 43.005 — 8.376. Kovinasto blago 62.552 — 58.363 — 33.075. Les in leseno blago 183.396 — 83.996 — 12.571. Papir 7.314 — 8.994 — 11.119. Tkanine 20.330 — 10.203 — 11.119. Stroji 21.194 — 17.842 — 9.930. Usnje 4.336, 4.336 — 3.411. Drugo blago 81.933 — 48.578 — 32.110 tisoč ton.

Izvoz kaže l. 1921. naslednje številke: — Pšenica 66.3 tisoč ton — 484.8 milijona levov. Koruza 55.8 tisoč ton — 164.8 mil. levov. Tobak surov 20.8 tisoč ton 568.6 mil. levov. Lesno oglje 19.1 — 28.1. Kurivo 18.6. Ječmen 17.3 — 91.4. Pšenična moka 15.9 — 119.7. Koštrunovo meso 13.9 — 92.8. Rž 8.5 — 49.2. Premog 7.6. Otrobi 3.4. Str. 2.1. Jajca 2.7 milijona kosov 109.8 mil. levov. Zaklana živina 0.2 mil. kosov. Parutina 0.4 — 12.1. Kokoni 6.8 mil. levov. Rožno olje 35.5 mil. levov. Koža 36.5 mil. levov. Alkohol 14.4 mil. levov. Ž. vina 14.6 mil. levov.

Na uvozu in izvozu l. 1921. so udeležene sledeče dežele:

Italija: uvoz 610.9 — izvoz 392.6 mil. levov. Nemčija: uvoz 458.8 — izvoz 219.8 mil. levov. Anglija 448.7 — 15.6. Francija 301.4 — 135.8. Avstrija 263.1 — 107.7. Češkoslovaška 147.5 — 155.3. Zdržbene države 143.8 — 22.2. Rumunija 124.9 — 18.5. Turčija 115.6 — 528.1. Belgija 86.6 — 116.8. Grčija 83.5 — 249.6. Nizozemska 35.1 — 24.4. Švica 32.6 — 36.0. Jugoslavija 19.6 — 79.5. Rusija 59.3. Egipt 19 mil. levov.

Iz te setave je razvidno, da si je pri uvozu ohranila Italija prvo mesto, Nemčija, ki je zavzela pred vojno 3. mesto, se je premaknila na 2. mesto, Turčija pa, ki je bila preje na drugem mestu, je nazadovala na 9. mesto.

Ob tej priliki se je zanimivo ozreti na imenitne tukajšnjih strokovnjakov, da bodoši gospodarstvi pomen Bolgarije ne bo toliko v pridelavi poljskih sadežev, v prvi vrsti žita in koruze, kakor v pridelavi proizvodov, ki jih potrebuje industrija za svoje izdelke, n. pr. tobaka, potem rastlin za rožnato olje in olja sploh, sladkorne pese, sezama, solne

le, sadja, zelenjave in tudi cvetlic. Znani bolgarski narodni gospodar Mihajkov utemeljuje to mnenje med drugim s tem, da se bo prej ali slej plodna Maja Azija začela močnejše izkoriščati za pridelavo žita in potem bodo žitne balkanske dežele v žitni trgovini od te strani podobno konkurenco, kakor jo čuti danes evropska celina od ameriške strani. Mihajkov meni, da se mora Bolgarija že danes pripravljati na ta znameniti gospodarski pretehtek. Na vprašanje pa, ali naj se Bolgarija potem razvije v industrijsko državo ali pa naj še nadalje ostane v prvi vrsti kmetijska država, danes še ni mogoče končno odgovoriti, ker med drugim še ni dognano, koliki so zakladi železne rude v Bolgariji. Kar tiče premoga, proizvodi državnega premogovnika v Terniku niso porabni za železno produkcijo, pač pa je v balkanskih gorah premoga, ki bi bil kot koks uporaben.

g Industrijsko-obrtna vzorčna razstava v Mariboru, združena z vrtnarsko, vinski, umetniško in gradbeno razstavo. (Od 15.—26. avgusta 1923.) — Prijavni rok poteče z današnjim dnem. Zakasnele prijavnice se bodo upoštevale v kolikor je še na razpolago razstavnega prostora. Prihodnji teden prične tehnični odsek z razdelitvijo prostorov. O delitvi se bodo razstavljalci pravočasno obvestili. Odbor se bo trudil, da ustreže glede prostorov vsem željam razstavljalcev. Eventualne posebne želje naj se sporoče nemudoma upravi razstave. — Dela na razstavišču so v polnem teku. Več trdk bo zgradilo lastne paviljone. Zlasti lepa bo vrtnarska razstava, ki bo letos zelo razširjena in bo obsegala tudi drevesnico. Gradbeno razstavo bo nudila najnovejše vzorce in načine modernih zgradb in stavb. Vinska razstava, ki jo priredi vinarski in sadjarski odsek v Mariboru, bo nedvomno ustrezala vsestranskim željam in zahtevam. Tehnična dela so z ozirom na velik obseg razstave ogromna. Zato prosimo vse razstavljalce točnosti, tako glede odvoza razstavnega blaga, kakor pri drugih podrobnostih. — Zaščita izumov. Vsi izumi, ki bodo razstavljeni na razstavi, bodo oblastveno zaščiteni in je vsaka zloraba ali ponarejanje izključeno, na kar opozarjamo vse razstavljalce. — Legitimacije za polovično vožnjo na vseh železniških progah naše države, se dobe pri vseh denarnih zavodih ter stanejo Din 20. Legitimacije veljajo za vse zunanje obiskovalce obenem kot permanentna vstopnica za ves čas razstave. V krajih, kjer ni denarnih zavodov, priporočamo, da jih naroče skupno pri upravi razstave v Mariboru. Obrtniki in industrijci, opozorite svoje znanke na to ugodnost. — Vsa pojasnila glede razstave daje izključno le pisarna uprave razstave v Mariboru, Cankarjeva ulica 5, telefon št. 325, kamor naj se blagovolično obrniti vsi zainteresirani pismeno, osebno ali telefonično.

Nov način uporabe plina. V novejšem času je postavila neka nemška trdnja na trg male aparate, kateri dajejo po velikosti 4—15 kilogramov ledu v dveh urah. Konstrukcija teh patentiranih aparatov je zelo enostavna, ker isti ne delujejo s pomočjo motorja in kompresorja kot dosedanjí aparati. Stroški znašajo za vsak kg ledu le 2.5 KJ.—0.2 m³ plina. Kavarnam, lekarnam, bolnicam, restavracijam, slaščičarnam kot tudi vsakemu gospodinjstvu je s tem aparatom dana možnost, si napraviti doma z malimi stroški vsaki čas čist led. Cela aparatura zavzema le malo prostora in se montira lahko povsod doma, kjer je plin in v vodni vod. Naročila za montažo in dobavo teh aparatov prevzema ravnateljstvo mestne plinarne v Ljubljani.

g Sejmsko poročilo iz Maribora. Na svinjski sejmi dne 20. t. m. se je pripeljal 85 svinj, 1 koza in 1 ovca. Cene so bile sledeče: Mladi prešiči 5—6 tednov stari komad 800 do 1100 K, 7—9 tednov 1600—2000 K, 3—4 mesece 2800 do 3000 K, 5—7 mesecev 4800—5300 K, 8—10 mesecev 5800—6000 K, 1 leto 7000—8000 K, 1 kg žive teže 90—100 K, 1 kg mrtve teže 110—125 K, koza 1000—1200 K, ovca 1000—1100 K.

g Mariborsko tržno poročilo od sobote, dne 21. julija: Mesne cene: govedina 19—25 Din, teletina 20—25 Din, svinjina 30—40 Din (prekajena), sveža 37—40, mast 35 Din. Sadje: zgodnja jabolka 1 kg 12 Din, hruške 20 Din, rindloti 20 Din, marele 24 Din, breskve 24 Din. Razno: gos 250 K, 1 par piščancev 170 do 300 K, kura 250 K, 1 l malin 30 K, 1 l mleka 14—16 K, jajce 5—6 K, grozdje 1 kg 40 Din. Na trg se je pripeljal 48 voz novega krompirja, 1 kg stave 4—5 K. Trg izredno živahen.

g Žitni trg. Na novosaški produkti boral notirajo žito sledeče cene: pšenica 415 Din, ječmen 295 Din, oves 295 Din, koruza 312—320 Din, pšenična moka št. 0 630 Din, št. 2 550 Din, št. 5 540 Din, št. 6 470.75 Din. — Tendence slaba.

g Drvarni kurzi za mesec julij veljajo sledeči: 1 napoleon 310 Din, 100 fr. frankov 580 dinarjev, 100 belg. fr. 455 Din, 100 grških drachem 240 Din, 100 lir 390 Din, 100 šv. fr. 1530 Din, 100 šp. peset 1260 Din, 100 hol. gold. 3400 Din, 100 danskih kron 1535 Din, 100 šv. kron 2215 Din, 100 ruskih rubljev 10 Din, 1 angl. funt 395 Din, 1 dolar 85 Din, 100 n. mark 0.07 Din, 100 rom. lejev 42 Din, 100 bolg. levov 100 Din, 1 papirnata turška lira 54 Din, 100 pap. turških pištrov 54 Din, 100 čel. K 260 Din, 100 avstr. K 0.12 Din, 100 p. mark 0.07 Din, 1000 av. K 1 Din.

g Tri vodne ceste čez Čekoslovaško. »Pr. P.« opisuje nadaljevanja dela o ravnateljstvu za zgradbo vodnih cest pri ministrstvu javnih del z namenom, uresničiti velepomembne objekte, ki bodo zvezale čekoslovaške dežele s tremi morji. Tu gre za zgradbo treh prelivov, in sicer: labsko-donavski, odrski in vserubski.

g Čekoslovaška razstava na Japonskem. Japonska trdnja Suzuki et Comp., eno največjih in najboljših organiziranih podjetij na Japonskem, namerava prirediti čekoslovaško razstavo na Japonskem. Razstava ima biti na meščeni v enem izmed najbolj živahnih japonskih industrijskih središč, hodisi v Tokiu ali v Osaki ali pa v Kobe.

g Maline na Slovaškem. Kakor poročajo bratislavski listi, je letos na Slovaškem toliko malin, da jih ne morejo ne predelati ne konzimirati. Tvorcnice za sadne konzerve še niso začele obratovati, a izvoz je v nevarnosti zaradi lahke pokvare tega gozdnega sadja.

g Fuzija novosaških bank. Novosaške banke in sicer Srpska trgovska banka, banka Vojvodina in Srpska Zadruga banka vodijo pogajanja v svrhu fuzije.

g Izvoz žita iz Rusije. Kakor poročajo moskovski listi, je sovjetska vlada izdala dekret glede izvoza žita. Vlada namerava do konca tega leta izvoziti najmanj 250.000 vagonov žita. V dekretu se med drugim govori, da bo vlada delala z vsemi silami na to, da zopet osvoji vsa tekom svetovne vojne izgubljena tržišča za rusko žito.

g Italijanski tisočlirski bankovci se potegnajo iz prometa. Kakor je obvestilo italijansko poslaništvo v Belgradu naše finančno ministrstvo, bo potegnili italijan. vlada 1000 lirске novčance iz prometa, ker so se pojavili različni falsifikati.

g Zvišanje obrestne mere v Švici. Eskontna obrestna mera v Švici je povišana za tri četrtine odstotka, a lombardna obrestna mera za štiri petine odstotkov.

g Polom romunske banke. Produktna in kreditna banka v Satiuare (Sedmiograška) je ustavila izplačila in prosi za izravnalno postopanje.

g III. istočni mednarodni velesejm v Lvovu se bo vršil od 15. do 17. septembra t. l.

g Davek se bo plačeval na Ogrskem v zlati podlagi.

g Ameriški premog v Evropo. Odkar je prenehala stavka v premogovnikih v Severni Ameriki, se pojavlja na angleškem premogovnem trgu nekaka stagnacija, ki ima svoj vzrok v tem, da je velika večina odjemalcev angleškega premoga in koks naročila cenejši premog in koks v Ameriki. Kakor ve povedati »N. Fr. P.«, kupujejo ameriški premog posebno nemški industrijski zavodi, a ne manjka tudi francoskih in laških kupcev.

g Koliko piva se popije v Kladni. »Straž Svo-bodec« poroča: V preteklem letu se je v 76 kladenskih gostilnah potrošilo 1,465.119 litrov navadnega piva v vrednosti 3,809.309 č. K ter 854.317 litrov pilsenskega piva v vrednosti 3,417.268 č. K; vsega skupaj se je potrošilo za pivo 7,226.577 č. K. Na glavo pride 121 litrov piva; ako odštejemo otroke, pa na odrasle skoraj še enkrat toliko.

g Cene žitu v Ameriki jako padajo. Cene ameriški pšenici se nahajajo na višini predvojne dobe, tako da so globoko pod produktivnimi stroški, dočim so druge cene povprečno za 59 odstotkov višje kakor pred svetovno vojno. Pšenica je pa zato tako padla, ker je letošnji pšenični pridelek sila velik in ker je bilo v Kanadi, v Severni Afriki in Indiji nenavadno dosti s pšenico obsejanega polja.

g Novo notranje čekoslovaško posojilo. Češka namerava razpisati notranje posojilo v znesku ene in pol milijarde čel. kron. Posojilo bi garantirala neka češka bančna skupina.

g Romunsko posojilo v Angliji. Romunski finančni minister Bratianu je sklenil v Angliji posojilo v znesku dva in pol milijona funtov šterl.

delal načrt, na podlagi katerega se bo plačeval davek na Ogrskem na podlagi zlate paritete. Ta predlog bo predložen mažarski zbornici te dni. — V Rusiji in v Prusiji je ta davek že upeljan.

g Povišanje cene sladkorja v Mažarski. Mažarski sladkorni kartel je povišal cene kristalnemu sladkorju na 2000 Ko, sladkor v kockah 2080 K ogrskih.

g Nemčija kupuje žito v Rusiji. Nemčija je sklenila pogodbo z Rusijo v svrhu dobave ruskega žita v Rusiji v znesku 200 milijonov zlatih mark, od katerih bo Nemčija plačala polovico v denarju, polovico pa v blagu.

Ljubljanske novice.

lj Češki tehniki v Ljubljani. Danes, v sredo ob pol 11. zvečer se pripelje v Ljubljano s svojimi slušatelji inž. Ant. Smrček, profesor vodnega oddelka brnske tehnike in znanji specialist za vodne stavbe. Ogledajo si vodne naprave na Fužinah in papirnico v Vevčah. Jutri, v četrtek opoldne se odpeljejo v Falo.

lj Za odpravo nedostatkov ob Gruberjevem prekopu. Poročali smo o nesreči, ki se je zgodila 23. julija, ko je padel konj z vozom v Gruberjev prekop. Občinski svetovalec Alojzij Zajec, podžupan dr. Stanovnik, ured. Moškerc in dr. Rožič so zato predložili občinskemu svetu sledeči predlog: Od železniskega mostu do zatvornice naj se na levem bregu Gruberjevega prekopa napravi železna ali lesena ograja, ki bo onemogočala slične nesreče. Tudi cesta za domobransko vojašnico je v najslabšem stanju in se mora popraviti, posebno zato, ker se je promet na tej cesti zelo povečal.

lj Prebivalci Resljeve ceste prosimo, da bi dal magistrat kraške groblje »trotoarja« pred učiteljskim izruvati in hodnik posut s peskom, če ga ne mara asfaltirati. Te volje jame naj izgrinejo, ker človek ob lepem vremenu riskira, da si zlomi nogo ali dobi kilo, ob grdem pa vrh tega še lahko utone. Torej vsaj peska prosimo!

lj Tedenski zdravstveni izkaz. Od 15. do 21. julija 1923 je bilo v Ljubljani rojenih 18 in 2 mrtvorojena; umrlo je v tem času 24 oseb, naknadno prijavljenih smrtnih slučajev 5, od tega 10, oziroma 4 tuji. Vzrok smrti v dveh slučajih jetika, v 2 pljučnica, v 1 dušljiv kašelj, v 2 škrlatica, v 1 zastrupljenje rane, v 1 možganska kap, v 1 srčna hiba, v 1 rak, ostalo druge bolezni.

lj Nalezljive bolezni v Ljubljani. V času od 15. do 21. julija 1923 je bil v Ljubljani naznanjen 1 slučaj davice, 2 škrlatice in 1 dušljivega kašlja.

lj Ponesrečil je pri gradbi poslopja bolniške blagajne delavec Nikolaj Nikrasov iz Rusije. Padel je na njega industrijski vozček naložen s peskom. Prepeljali so ga v bolnišnico.

lj Prodaja steklene reklamne table. Mestna občina ljubljanska prodaja veliko stekleno reklamno tablo (firma-table), v približni izmeri 21.80 x 60 cm, ki je pritrjena na hiši Kongresni trg 14. Reflektanti se vabijo, da vložijo tozadevne pismene ponudbe pri mestnem gospodarskem uradu do 31. julija 1923 z navedbo ponudnega zneska. Tabla se bo potem oddala najvišjemu ponudniku, ki jo bo moral v najkrajšem času odstraniti na svoje stroške in skrbeti, da se okrušeni omet popravi in spravi fasado, kjer je pritrjena tabla, v nepoškodovan stan.

lj Policijska kronika. Policija je aretirala Ivana Porento, ker je ukradel dijaku Milanu Jesihu 8000 K vredno kolo. Porenta je hranil kolo 2 meseca v svojem stanovanju, v nedeljo se je odpeljal pa po mestu. Jesih ga je videl, spoznal svoje kolo, ga prijel in izročil policiji. — Policiji dobro znana Ana Bečeva je ukradla nekemu gospodu obleko, vredno 10.000 K, ki jo je zastavila v mestni zastavljalnici. — V nedeljo zvečer so napadli na poti iz Šiške pri železniškem prelazu na Gosposvetaki cesti trije neznanzi hlapca Alojzija Črnica. Dvakrat je bil zaboden v hrbet in enkrat v glavo. Odpeljali so nezvestnega v bolnišnico. Napadalcu so pobegnili.

Orlovski vestnik.

Horjulski orlovski odsek in orliški krožek priredita 29. julija javno telovadbo na vrtu g. Logarja. Vse prijatelje poštna zabave vabimo, da pridejo pogledat nastop, kjer bo horjulska mladina pokazala, česa je tekom letošnjega leta naučila. — Igra godba mladinskega doma iz Ljubljane pod vodstvom g. Dolinarja. Bog živi! Nasvidenje!

Dijaški vestnik.

d Seja podružnice SDZ za Ljubljano bo v petek, 27. julija točno ob pol desetih dopoldne v Ljudskem domu, II. nadstropje.

d Tovariši, tovarišice! Čas za priglaševanje za evharistični kongres v Zagrebu je še do 30. julija in ne do 10. avgusta, kot je bilo prvotno javljeno.

Turistika in sport.

Iliirja: Čakovecki SK 10:1 (3:1). Tako nedeljska igra kot Čakovčani sami so nas iznenadili. Pričakovali smo, kot objavljeno v časopisu, moštvo z efektno visoko igro, toda pri takem sistemu mora biti posamezen igralec izboren tekač, kar pa Čakovčani s par izjemami niso bili. Gostje nimajo nobene tehnike, stoping je pri njih nepoznan, a o kombinaciji ni govora. Moštva z visoko igro in prepočasnimi igralci ne more doseči uspehov proti moštvu z lepo kombinacijo, kot je Iliirja. Na visokem porazu nosi ogromen del krivde nemogoči ali pa skrajno nedisponirani vratar. Tipus pretirane flegme je gledal s prekrizanimi rokami kako cepajo žoge v prostor, ki bi mu moral biti svet. Kot mala opravičba za goste je dejstvo, da so nastopili s petimi rezervami. Najboljši del moštva, oba znana dobra branilca, sta vlak zamudila, vsled česar je moral na njih mesto stopiti igralec, ki igra drugače spojko ter desni half. Vsled tega je bila postava povsem zamenjana in nemogoča.

Pri Iliirji je nastopil po dolgem času znani Tavčar. Vidi se mu, da je bil nekoč dober tehnik in taktik, a pozna se mu tudi pomanjkanje treninga in neugranost z moštvo. Srednji napadalec je na tem svojem mestu popolnoma nemogoč; o tem se lahko prepriča pri svojih spojkah. Najboljši v napadu je bil Učak ter njegov prvi kol naravnost krasen. Prijetno presenetil pa nas je desni branilec v svojem napredku, a ne mogoče v tehniki in taktiki, temveč v fairnesi. Igral je — mogoče v prvo, kar nastopa javno — prijetni fair.

Sodnik slab. Priporočali bi mu, da bi šel spet za nekaj časa na dopust ali pa na oddih. Pristranost se mu je že tako vrnila v kri, da je ne more pri najboljši volji več odpraviti. Gostje so dosegli svoj častni gol iz preočitne offside-pozicije. Sodnik, opozorjen na to od lastnih pričujočih članov gledalcev, se je hotel najbrž pošteno revanžirati. Prilika se mu je kmalu nudila. Diktiral je proti gostom povsem neopravičeno »11 m«. Levemu krilu se je očividno spodrsnilo, za kar pa nasprotnik, čeprav je tik za njim tekel, ni kriv. Nadalje je sprejedal več offsideov domačinov, iz katerih je — povsem umljivo — rezultiralo tudi nekaj golov. — Publike malo. Za prihodnje bi želeli, da nam naša vodilna kluba nudita boljše moštva, a ne taka s tipično mažarsko igro, ki ni ne »tipična« a še manj »mažarska«.

13. Turnfest v Monakovem, prvi po vojni, je zbral 15. julija nad pol milijona gledalcev in 40.000 telovadcev obeh spolov. Obenem je telovadilo 25.000 telovadcev. Spreved po umetniško ukrašenih ulicah je moral biti deljen v dva dela, ker bi se en sam spreved ne mogel razviti in bi potreboval preveč časa. Obširna poročila prinašajo o tej ogromni prireditvi turnerstva monakovski listi, zanimive so slike v monakovskih ilustriranih listih in revijah (dobe se v kavarni »Union«).

Običajne in poseb. dolge valjce ima »Stoewer«. Zastop Ljublj. Selenb. ul. 6-I. Večletno jamstvo.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Psihrom. diferenca v C	Nebo, vetrovi	Padačina v mm
23./7. 21 h	737.3	21.5	1.4	jasno	—
24./7. 7 h	736.5	18.5	1.1	megla	—
24./7. 14 h	736.6	22.4	0.2	d. obl. svzh.	—

BOLEČINE? V obrazu? V udih? Poskusite prvi Fellerjev Elzafluid! Vi se boste čudili! Dobrodejen pri drgnjenju celega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in negovanje ust! Veliko močnejši in boljši kakor francosko žganje ter nad 25 let priljubljen! Z omotom in poštno 3 dvojnat ali 12 specialnih steklenic 24 Din; 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 208 Din s 5% doplačilom razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzard št. 134, Hrvatsko.

Poftrni globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom in znancom tužno vest, da je naša ljubljena žena, oziroma mati, stara mati, sestra in tašča, gospa

Neža Blagne, roj. Gros

včeraj, 22. julija ob pol 5. uri popoldne po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo, v 61. letu starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predlagamo se vrši v sredo, 25. julija, ob 9. uri zjutraj, iz hiše žalosti na pokopališče v Šenčurju.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi.

Šenčur pri Kranju, dne 23. julija 1923.

Globoko žalujoči ostali.

Mesto posebnega naznanila.

Organista sprejme takoj župni urad v Framu pri Mariboru. — Prednost ima kak rokodelcec. 4440

Pekovskega vajenca

14 let starega, krepkega, pošteni staršev, takoj SPREJMO. - Florijanska ul. 8.

Ključav. pomočnik

dober, dobi takoj mesto pri IVANU TRILLER na BLEDO. 4439

Trgovski pomočnik

vojašcine prost, ISČE MESTA v trgovini špecerije, delikatese ali mešanega blaga. Reflektira tudi na mesto SKLADISČNIKA. — Ponudbe sprejema upravnistvo »Slovenca« pod šifro »VESTEN«.

Dr. Derč

ORDINIRA zopet redno od 2. do 3. ure pop. vsaki dan BEETHOVNOVA ulica 15, prilličje, levo. (NEPREMOŽNIM BREZPLACNO!)

Fotografski aparat

dobro ohranjen, s stojalom in okvirjem, za ceno 350 Din naprodaj. — Ogleda se ga v trafik Modic, Kopitarjeva ul. 1.

KUPIM dobro ohranjen

OTROŠKI VOZIČEK

Naslov pove uprava lista pod št. 4460

Prodajmo lepo mizo

iz trdega lesa. — Naslov se izve v upravnistvu »Slovenca« pod št. 4450.

POZORI POZORI

Lepo posestvo

bo naprodaj na PROSTOVOLJNI JAVNI DRAŽBI na Planini pri RAKI, okraj Krško, dne 15. avgusta 1923. Posestvo leži na najlepši legi ter obdaja iz naj. boljših jiv, lepega sadnega vrta, z dobrim gospodarskim poslopjem, travnikom in več hektarov lepega gozda. Natančnejša pojasnila daje lastnik VINKO GREGL, trgovec v Brežicah ob Savi.

Stanovanje

obstoječe iz dveh do treh sob, kuhinje in priključni, v sredini mesta, tudi v stari hiši, če mogoče v bližini Sv. Jakoba, SE ISČE proti plačilu najemnine v naprej ali pa proti primerni nagradi. — Ponudbe na: POSTNI PREDAL ŠT. 73, glavna pošta. 4436

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarje.)

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30.
Jože Markeš, Jesenice 54, Gorenjsko.

KLEPARJI:

Remžgar & Smerkol, Florijanska ul. 13.
Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev in krovecv v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 18.
Korn T., Poljanska cesta št. 8.

MEHANICNA DELAVNICA:

pisalne, računske, razmnoževalne in druge pisarn. stroje popravljajo in prenavljajo
Ladovik Baraga, Selenburgova ulica 6/1.

PARNA PEKARNA:

Jean Schreya nasled. Jakob KAVČIČ, Gradišče št. 5.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:

Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.

SPEDICIJSKA PODJETJA:

»Čehoslovija« d. d., Sodna ul. 3, Tel. 463.
Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7-9.

TRGOVINA Z ŽELEZNINO:

Sušnik A., Zaloška cesta št. 21, Ljubljana

TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNCNIKI:

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:

Fran Erjavec, pri »Zlati lopati«, Valva-zorjev trg št. 7.

ZALOGA POHIŠTVA:

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta št. 17.

Banatsko pšenico la.

razprodaja na vagone, paritet vsa-ka postaja v Sloveniji, M. BIELIČ, Dunajska cesta 33, pri »Balkanu«.

Za bližajoči se KATOLIŠKI SHOD priporočam v nakup

orlovske potrebščine

KLOBUKE, SLAMNIKE, ČEPICE in SRAJCE ter drugo modno BLAGO po zmerni ceni. — IVAN KUNOVAR, LJUBLJANA, Stari trg 10.

Krasno vilo

z velikim vrtom, gospodarskim poslop-jem in vsem komfortom, na najlepšem prostoru mesta, UGODNO PRODAM. — Stanovanje je kupcu takoj na razpolago. Poizve se pri upravi lista pod št. 4459. Istotam je naprodaj STAVB. PARCELA ca 1000 m² in lep amerik. dirkaški VOZ.

40.000 BLEJSKIH razglednic

v 8 vrstah barvane, (Chromolithdruck), PRODA po zelo nizki ceni BRACA BRALIČ, VIROVITICA. 4374

Vrtnarske zadeve

posreduje društvo »VRTNARSKA ŠOLA«.

Banatsko moko la.

na vreče in vagone razprodaja M. BIELIČ, Dunajska cesta 33, pri »Balkanu« po najnižjih dnevnih cenah. 3696

Gostilno v najem

vzame v prometnem kraju in položi kav-cijo zakonski par brez otrok; mož je obrtnik. — Naslov pri upravi lista pod številko 4360.

Šivalni stroj »Zick Zack«

(Entl) dobro ohranjen, PRODAM. — Ko-menskega ulica št. 26, levo. 4449

Lovski pes

samica, angleški fermač, 6 mese-cev star, radi preselitve naprodaj. — Naslov v upravnistvu lista pod št. 4458.

Bobrove strešnike

10.000 komadov lanskih iz Radgonske opekarne in potrebno število zleba-kov in polovic proda POKOJNINSKI ZAVOD, Šolski drevored št. 2. 4451

Lokal

na prometnem kraju, na deželi, IŠČEM za trgovino z usnjem, event. vzamem tudi usnjarno v najem. — Dopisi pod: »PROMET« na Aloma Company, anon-čna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Umirov. orožn. stražmojster

star 41 let, oženjen, lepega vedenja in neomadeževane preteklosti, z vrlo do-brimi spricvali od orožništva, več slo-venskega, nemškega in srbohrvatskega jezika v govoru in pisavi, kakor tudi cirilice v pisanju popolnoma, ŽELI NA-STOPITI njemu PRIMERO in POVER-LJIVO SLUŽBO pri kaki tovarni ali drugem podjetju. — Ponudbe pod »ZA-NEŠLJIV 4448« na upravo tega lista.

KUPIM stare, dobro ohranjene trame in deske

ki so bili že rabljeni, in sicer: 8.168 m kub. 13/16, 18 m kub. 16/21 trami; deske pa 16 m kub. colare in 6 m kub. 20 mm. — Ponudbe na: HINKO PRIVSEK, Ljubljana, Miklošičeva cesta 18/L. 4462

»VINOCET«

TOVARNA VINSKEGA KISA D. Z O. Z. — LJUBLJANA

nudi najfinejši in najokus-nejši

NAMIZNI KIS

iz pristnega vina. Zahte-vajte ponudbo! Tehnično i higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugosla-viji. — Pisarna: Ljubljana, Dunajska c. št. 1 a, II. nad.

Sode za vino, mošt

ist. razprodajam, dokler traja zaloga. — J. AUGUSTIN, Ljubljana, SP. ŠIŠKA, Sv. Jerneja cesta 231. 4248

Trboveljski premog

n DRVA ima stalno v zalogi v vsaki množini DRUŽBA »ILIRIJA«, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

OVES -- KORUZO la.

na VREČE in VAGONE razpro-daja M. BIELIČ, Dunajska cesta št. 33 pri »Balkanu« po najnižjih dnevnih cenah. 3697

AVTO:
MATERIJAL

VSAKO:
VRSTNI
KROGLJIČNA:
LEŽIŠČA
SPECIJALITETE
NOVOSTI
T. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ. KRED. BK.

Dr. Ivan Pintar

specialist za ženske bolezni
in porodništvo

ordinira zopet redno

LJUBLJANA, Cankarjevo (pre Francovo) nabrežje št. 5.

Ako še niste, pošljite naročnino!

Novo preurejeno lepo

stanovanje

2 do 4 sobe in kuhinjo, v I. nadstropju, na ulico, na najbolj pro-metnem kraju, ob cestni železnici, v sredini Ljubljane, SE ODDA dotičniku, ki POSODI proti popolni varnosti (intabulaciji) in pri-mernemu obrestovanju večjo vsoto velikemu industrijskemu pod-jetju v Sloveniji. Posojila se lahko da na enkrat ali pa v obrokih ter se vrne v 2 ali 3 letih. — Ponudbe z navedbo višine in pogo-jev posojila pod »Tako« na Aloma Company, an. družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Preselitev trgovine!

Naznanjamo uljudno, da smo preselili svojo trgovino z železnino s 25. julijem t. l. od Cankarjevega nabrežja št. 1 v svojo lastno hišo v

Štritarjevo ulico št. 7.

kjer bomo trgovino znatno razširili.

Prosimo sodobno za nadaljno naklonjenost, ter zagotovimo cenjenim odjemalcem najboljšo postrežbo. Z odličnim spoštovanjem

Breznik & Fritsch, trgovina z železnino.

BANCA ADRIATICA TRIESTE.

Objava.

Na občnem zboru delničarjev, ki se je vršil 14. julija 1923, se je na podstavi odobritve bilanc za poslovna leta 1921 in 1922 in na poročilo upravnega odbora, da so pasiva absorbirala družbeno glavnico, sklenila obnova glavnice do lir 15.000.000.— potom emisije 75.000 komadov novih delnic v nominalni vrednosti po lir 200.— s pravico participacije na dobičku od 1. januarja 1924 naprej. Te delnice se dajo v svrhu opcije na razpolago starim delničarjem v razmerju ene nove za eno staro delnico, katero posedujejo in sicer proti plačilu lir 200.— za vsako novo delnico.

V smislu gornjega sklepa občnega zbora, ki je postal pravomočen z odobritvijo od strani vlade, se opozarjajo gg. delničarji zbora Banca Adriatica Trieste, ki se hočejo poslužiti podeljene jim pravice na subskripcijo novih delnic, da se morajo te pravice poslužiti do všteti 4. (četrtga) avgusta t. l. Svoje stare delnice morajo z lastnoročno podpisanim popisom delnic v dveh izvodih predložiti pri sedežu Banca Adriatica Trieste, via St. Nicolo št. 9 in pri njenih podružnicah v Zadru in Opatiji ali pri Jadranski banki v Beogradu in njenih podružnicah Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik in Zagreb ali pri Adriatische Bank na Dunaju.

Obenem morajo za vsako delnico, ki jo hočejo subskribirati, vplačati iznos od lir 200 (dvesto).

Proti predložitvi delnic na gornji način in proti omenjenemu vplačilu se jim bo izročilo začasno potrdilo (medjutomnica) za nove delnice, ki jih bodo subskribirali v smislu gori omenjenega sklepa občnega zbora. To začasno potrdilo se jim bo svoječasno zamenjalo za delnice glaseče se na prinosca.

Stare delnice, ki se bodo predložile v svrhu izvršitve opsijske pravice, se bodo odvzele in uničile, ter zamenjale z začasnim potrdilom za subskribirane nove delnice, kakor tudi z bonom, na temelju katerega se bodo mogle pri gori navedenih subskripcijskih mestih brezplačno prevzeti delnice Jadranske banke a. d. Beograd s kuponom za l. 1923 v razmerju ene delnice Jadranske banke Beograd za eno staro delnico Banca Adriatica Trieste in sicer od 5. do 31. avgusta 1923.

Oni delničarji Banca Adriatica Trieste, ki se ne nameravajo poslužiti opsijske pravice, morajo predložiti svoje stare delnice z lastnoročno podpisanim popisom delnic v dveh izvodih do všteti 4. (četrtga) avgusta t. l. Stare delnice, ki se bodo predložile, se bodo odvzele in uničile, ter zamenjale z bonom, na temelju katerega se bodo mogle pri gori navedenih subskripcijskih mestih brezplačno prevzeti delnice Jadranske banke a. d. Beograd s kuponom za l. 1923 v razmerju ene delnice Jadranske banke Beograd za eno staro delnico Banca Adriatica Trieste in sicer od 5. do 31. avgusta 1923.

Trst, dne 22. julija 1923.

Upravni odbor Banca Adriatica Trieste.